

OBSEŽNEJŠA ŠTEVILKA

moj planet

www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet

RAZISKOVANJE JE ZABAVNO

Pozor, vročina!

Morski čudaki

Mesojede rastline

POSTER

11-12

2024 • JULIJ-AVGUST

MESEČNIK • LETNIK 20 • 11,28 € za naročnike v šoli, 12,00 € za naročnike na domu, 14,12 € v prosti prodaji

9 771854 288098

NAROČNIKI MOJEGA PLANETA DOBITE VEČ

tudi v prihodnjem šolskem letu!

DARILO
stenski koledar

ŽIVALSKI KOLEDAR za leto 2025, ki se ga bodo razveselili vsi ljubitelji živali! Vsem naročnikom Mojega planeta prinaša izjemne fotografije čudovitih živali, ki bodo obogatile otroške sobe in prinesle delčke narave v domove.

UČIMse.com

interaktivni portal za učence in učence

BREZPLAČNO
interaktivne
vaje

KODA ZA CELOLETNI DOSTOP do nalog za razred in predmet po svoji izbiri na mednarodno priznanem interaktivnem izobraževalnem portalu www.UCIMse.com.

Naročanje: ☎ 080 12 05 🌐 www.mladinska-knjiga.si/revije

 Mladinska knjiga

Dragi planetovci,

v rokah imate dvojno poletno številko, pred seboj pa še sedem tednov počitnic. Pripravili smo vam obilo zanimivih vsebin in se kar ne morem odločiti, ali so bolj zanimive čudaške ribe ali mesojede rastline, jedilne vrtnice ali slanuše, očarljivi pujski ali napadalne barakude ... Dodali smo veliko zabavnih vsebin, nagradni kviz in seveda strip in posterje, brez katerih vemo, da ne gre.

Želim vam čudovite počitnice, opazujte naravo z odprtimi očmi, čofotajte in se nadihajate svežega zraka. Živali in rastline pa pustite nedotaknjene. Zelo bomo veseli vaših vtisov, fotografij in sporočil o tem, kako se imate. Pišite uredništvu, dr. Vetku ali drugim strokovnjakom. 12. in 13. avgusta pa se zazrite v zvezdno nebo in utrinke ...

Se beremo 2. septembra.

Maja
maja.bajzelj@mkz.si

Pišite nam na moj.planet@mkz.si ali
www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet

82

V tej številki

6

18

38

58

70

Julij-avgust 2024

4 **OPAZUJEM IN RAZISKUJEM**

6 **PSI IN VODA**

10 **PLANETOVCI PO SVETU**

David iz Nemčije

12 **RIMSKA CESTA**

14 **PODVODNI SVET**

Morski čudaki

18 **DIŠEČE JEDILNE VRTNICE**

22 **MESOJEDE RASTLINE**

Nevarni vrčki

24 **POLETNA ANKETA**

26 **HAVANSKI BIŠON**

28 **PAMETNI IN ČUTEČI PUJSKI**

32 **DR. VETKO**

36 **SLANUŠE ALI HALOFITI**

38 **ZDRAVJE IN POČUTJE**

Sladoled

40 **RECEPTI ZA DOMAČI
SLADOLED**

41 **POSTERJI**

42 **FOTOGRAFIJA MESECA**

Kamela

54 **BISERI – DRAGULJI
ALI SOLZE?**

56 **MORJE IN HRIBI BREZ
SMETI**

58 **PIKAPOLONICA**

60 **BARAKUDA LOVI**

64 **PODZEMNA DOMOVANJA
V GUADIXU**

66 **STRIP BUBA IN STANKO**

Najboljša ta hip

70 **KIT GRBAVEC**

72 **POZOR, VROČINA!**

76 **MOJ TEST**

Samota ali družba?

78 **NAGRADNI KVIZ**

82 **SIVE CELICE**

86 **FOTOGRAFIJE S FACEBOOKA**

88 **VAŠA POŠTA**

Spremljajte nas na:
www.facebook.com/RevijaMojPlanet

JULIJ AVGUST

cveti košutnik

Košutnik ali rumeni svišč (*Gentiana lutea*) je rastlina visokogorskih travnikov. Je trajnica. Lahko doživi več kot 50 let. Prvič zacveti v starosti okrog 10 let. Njegova cvetna stebela so visoka približno toliko kot ti. Korenika je zdravilna, tu pa je težava: z izkopavanjem korenik se uniči celotno rastlino. Zato postaja vse redkejši.

Nosar na obisku

Koprivovčev nosar (*Libythea celtis*) je edini evropski predstavnik nosarjev. V Sloveniji se razmnožuje na Primorskem. Samo tam uspeva drevo navadni koprivovec. Listi koprivovca so edina hrana nosarjevih gosenic. Kot metulj je nosar odličen letalec. Zato lahko poleti nosarje najdemo tudi v notranjosti države.

Čremsa je strupena

Čremsa (*Prunus padus*) je nizko drevo ali grm. Je sorodnica češnje. Za razliko od češenj pa plodovi čremse niso užitni. Pravzaprav so precej strupeni. Čremsin drevesni sok namreč vsebuje cianovodikovo kislino. Ta je izredno strupena.

Druga polovica leta

Sredi poletja se vedenje ptic spremeni. Velika večina ptic pevk preneha z jutranjim petjem. Pojejo vedno samo samci. Meje ozemelj so za letos določili. Selivke se začnejo počasi zbirati. Njihovi letošnji mladiči morajo odrasti in se okrepiti. V nekaj mesecih jih namreč čaka največja preizkušnja: selitev v prezimovališča.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Krajši predah za alergike

Cvetni prah nekaterih vetrocvetnih rastlin lahko povzroča alergije. Te rastline oprahuje veter tako, da njihov cvetni prah raznaša po okolici. Cvetni prah je v zraku prisoten vse leto. Najmanj ga je pozimi. Največ različnih alergenih rastlin cveti spomladi. V začetku poletja težave povzroča »le« cvetni prah trav, koprivovk in trpotca. Konec poletja zacvetita pelin in ambrozija.

Svetovni dan mačk

Mednarodni dan domačih mačk obeležujemo 8. avgusta. Že samo v Sloveniji se vsako leto skoti okoli 30.000 muckov. To je bistveno preveč. Nemogoče je, da bi vsi dobili dom. Velika večina jih umre na cesti ali zaradi bolezni. To ni prav. Če imamo mačko ali mačka, je izjemno pomembno, da jo damo sterilizirati oziroma kastrirati. Pri mladičih se operacijo lahko varno opravi že pri štirih mesecih.

Petra Sladek Ashour

pasjeljubci

PSI IN VODA

Le kdo v poletnih dneh ne mara čofotanja po potočkih, plavanja v morju ali jezeru in namakanja v bazenu? Odgovor je: nekateri psi!

Nekateri psi so v vodo naravnost zaljubljeni in izkoristijo vsak trenutek za namakanje svojih tačk. Skočijo v vsako lužo, zaplavajo v vsakem potočku in v vodi resnično uživajo. Obstajajo celo psi, ki v vodo brez strahu skočijo tudi pozimi, ko smo vsi zaviti v tople šale in bunde in nas zebe že ob misli na plavanje. Obstajajo pa tudi psi, ki se lužam izognejo v velikem loku in niti pomislijo ne na vodne dogodivščine. Tako kot mi so tudi psi različni.

Eni dobro plavamo, drugi smo ra je na suhem

Na pasjo ljubezen do vode vplivajo različni dejavniki. Eden od njih je pasma. Nekatere pasme so bile namreč v preteklosti vzrejene prav za plavanje. Najpogosteje so bili to lovski psi, ki so pomagali prinašati plen iz vode. Cenjeni so bili zaradi svoje sposobnosti, da se podajo v še tako blatno ali mrzlo vodo in iz nje prinesejo ulovljeno ptico ali drug plen.

Tako na primer labradorci in drugi prinašalci, vodni psi, novofundlandci, španjeli, setri in kodri običajno v vodi res uživajo. Vodni psi imajo tip dlake, ki jih dobro ščiti pred vlago in mrazom. Zato uživajo tudi v hladni vodi, saj jim ta ne pride kar tako do živega.

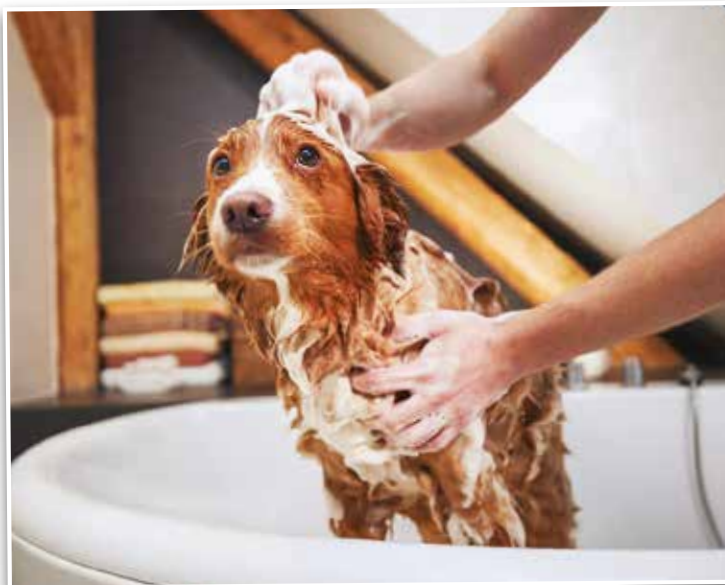
Na drugi strani pa so pasme psov, ki imajo kratko dlako in nimajo podlanke, običajno vodi manj naklonjene. Njihova dlaka namreč ne daje dobre zaščite in jih zato hitro zebe. To so običajno pasme, ki prihajajo iz toplejših krajev – hrti so na primer poznani po tem, da vode ne marajo.

To pa seveda ne pomeni, da tako pravilo velja za vse predstavnike pasme. Obstajajo labradorci, ki ne marajo plavanja, in obstajajo hrti, ki uživajo v čofotanju. Tako kot ljudje so tudi psi različni. Nekateri imajo vodo radi bolj, drugi manj.

Plavam rad, prhanja pa ne maram

Včasih se zgodi, da psi radi čofotajo po lužah in potokih, v kopalno kad ali pod prho pa nikakor nočejo. Težava pogosto ni v vodi, ampak v načinu, kako jim predstavimo prhanje. Na mokrih ploščicah psom drsi. Prav tako lahko med prhanjem uporabljamo prevročo ali premrzlo vodo, ali pa ta po nesreči zaide v ušesa ali oči. Skratka – prhanje je lahko precej neprijetno. Navajanja na to opravilo se je treba zato lotiti počasi in prijazno.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Prijetna ohladitev v poletnih dneh

Tistim psom, ki imajo radi vodo, lahko v poletnih dneh privoščiš nekaj dodatne osvežitve. Sprehode lahko načrtuješ v bližini rek in potočkov, da bo tvoj pes lahko veselo čofotal in se pri tem ohladil. Če imaš doma vrt, mu lahko nastaviš pravi pasji bazenček, v katerem se bo lahko namakal. Pomembno je, da psa v vodo ne siliš. Dovolj mu, da se sam odloči, ali se želi namakati ali ne.

Previdno na morju

Nekateri psi radi plavajo in se igrajo v morski vodi. Vendar morske vode ne smejo piti, saj jim to lahko povzroči hude težave in v skrajnem primeru lahko pes celo pogine. Če se po pitju morske vode pojavita driska ali bruhanje, je čas za obisk veterinarja.

Gude! Zdravo!

Sem David, star sem 8 let in hodim v tretji razred osnovne šole. Pozdravil sem vas v hessenskem narečju, ki ga govorimo v delu Nemčije, kjer živim. Sicer v Nemčiji poznajo več kot 20 glavnih narečij. Nekatera so tako posebna, da skoraj niso več podobna nemščini.

V mestu je danes veliko vrto in zanimivih stavb, imenovanih Villenkolonie, ki so bile nekoč priljubljene med premožnimi prebivalci.

Frankfurt

Je največje mesto nemške zvezne dežele Hessen in peto največje mesto v Nemčiji. Čeprav je zelo veliko, ima tudi veliko parkov in zelenih površin, ob reki Majni, ki teče skozi mesto, so tudi lepo urejene kolesarske poti. Mesto je znano tudi po tem, da ima največ nebotičnikov v Nemčiji. V vsej Nemčiji je 37 nebotičnikov višjih od 150 metrov, od tega jih 18 stoji v Frankfurtu. Poleg nebotičnikov ima mesto tudi 42 stolpnic, višjih od 100 m.

Družina

Rodil sem se v Frankfurtu. Imam brata Rubna, ki je od mene mlajši tri leta. Ker je moja mami Slovenka, oče pa Madžar, doma govorimo slovensko, madžarsko in nemško. Živimo v hiši ob gozdu, v kraju, ki se imenuje Dreieich in je 14 km oddaljen od Frankfurta.

Dreieich

Naše mesto je bilo v zgodovini znano kot kraljevi lovni revir. Znano je tudi po gradu v obliki stolpa, ki so ga zgradili v 11. stoletju in je najstarejši kamniti grad v Nemčiji.

Šola

Hodim v tretji razred na primarni stopnji Evropske šole v Frankfurtu.

Na primarno stopnjo bom hodil še dve leti, potem bom sedem let obiskoval sekundarno stopnjo in šolanje končal z maturo.

Vpisan sem v nemško sekcijo. To pomeni, da ves pouk, razen ko obiskujem ure slovenščine, poteka v nemškem jeziku. K slovenščini hodiva samo dva učenca, jaz

in sošolka Fiona, ki se je lani preselila iz Slovenije. Zelo rad hodim k slovenščini, pa tudi na madžarščino, ki se je učim ob sobotah. Znanje obeh jezikov mi omogoča, da se lahko brez težav pogovarjam z babico Angelo, ki živi v Sloveniji, in dedkom Imrom, ki živi na Madžarskem.

Pouk se nam začne ob 8.25 in konča ob 15.05, razen ob petkih, ko pouk končamo že ob 13. uri. V šoli dobim kosilo, malico si moram prinesiti od doma. Moja najljubša predmeta sta šport in matematika. Poleg pouka imam v šoli tudi nogomet.

Hobiji

Sem zelo športno aktiven. Dvakrat na teden s sošolci igram nogomet, enkrat na teden treniram tenis, v prostem času s prijatelji igram košarko.

Zimske počitnice vsako leto preživim na Rogli, kjer sem se naučil smučati. Ko bom velik, bom nogometaš. Rad bi bil drugi Ronaldo, ki je moj idol. Ko je bilo letos v Nemčiji evropsko prvenstvo v nogometu, sem z očetom šel na tri tekme.

Hrana

Kot večina mojih prijateljev imam tudi jaz najraje pico. Včasih gremo tudi na znamenite **Frankfurter Würstchen**, ki so podobne našim hrenovkam.

Frankfurtčani zelo radi jedo tudi poseben sir, narejen iz kislega mleka. Meni ta sir ni preveč všeč.

Potovanja

Naša družina zelo rada odkriva nove dežele. Letos smo bili na Tajskem. Na telefonu imam aplikacijo, kjer si označujem, katere države sem že obiskal.

Slovenija

V Sloveniji imam babico Angelo, ki živi v Beltincih. Rad prihajam k njej, saj zelo dobro kuha, sploh njena gibanica je odlična. Zdaj že komaj čakam, da gremo na morje. Plavanje

in toplo sonce je mega. Tudi zato, ker tega v Frankfurtu ni tako veliko. Pri nas namreč pogosto dežuje, zato imam v šolski torbi skoraj ves čas tudi dežnik.

Berlin

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK; DRUŽINSKI ARHIV

Nemčija

Prebivalstvo: 83 milijonov (za 41 Slovenij in pol)
Glavno mesto: Berlin (3,5 milijona preb.), do leta 1990 je bil glavno mesto Bonn
Površina: skoraj 357.093 km² (za 18 Slovenij)
Jezik: nemščina

Pogovarjala se je Biba Jamnik Vidic

RIMSKA

Med najbolj osupljivimi lepotami zvezdnatega neba je Rimska ali Mlečna cesta. To je pas medle svetlobe, ki se razteza čez vse nebo. Pred odkritjem daljnogleda so se ljudje in še posebej učenjaki spraševali, od kod izvira ta svetloba.

Legenda

Med številnimi miti, ki so povezani z Rimsko ali Mlečno cesto, pravilna sta namreč oba izraza, le da je prvi bolj v rabi, je najbolj znan tisti iz stare Grčije, ki je v našem in drugih jezikih dal svetlečemu pasu na nebu ime. Legenda pravi, da je oče bogov Zevs dobil sina Herakleja s smrtnico Alkmeno. Neke noči je ponosni oče Zevs Herakleja »podtaknil« svoji ženi, boginji Heri, da bi dete pilo mleko iz njenih prsi in bi tako dobilo božanske moči. Hera pa se je zbudila, ob sebi opazila neznanega otroka in ga odrinila od svojih prsi. Pri tem, tako pravi mit, se je njeno mleko razlilo čez nebo. V jeziku starih Grkov so mleko imenovali gala, zato je nastalo ime Galaksija, kar pomeni Mlečna cesta.

Prva opazovanja z daljnogledom

Brez daljnogleda je nemogoče ugotoviti, kaj je Rimska cesta v resnici. Prvi, ki je z daljnogledom začel preučevati nebo, je bil italijanski učenjak Galileo Galilej. Ko je pred več kot 400 leti s svojim daljnogledom prvič pogledal proti Rimski cesti, je z navdušenjem odkril, da je medla svetloba pravzaprav nepredstavljivo velika množica »drobcenih« zvezd. Teh zvezd je toliko, da jih je pravzaprav nemogoče prešteti. Če lahko nebo opazuješ daleč od umetnih luči, potem lahko tudi sam vidiš to, kar je opazil Galileo. Za to potrebuješ čisto navaden »lovski« daljnogled – dvogled, ki ga ima doma skoraj vsakdo. Če boš z njim pogledal proti Rimski cesti, boš videl to neverjetno množico zvezd.

Kaj je Rimska cesta?

Po Galilejevem odkritju so učenjaki oziroma astronomi potrebovali skoraj 300 let, da so ugotovili, zakaj je ta množica zvezd razporejena v tem ozkem pasu po nebu. Največja težava astronomov je bila ta, da niso mogli izmeriti oddaljenosti teh zvezd in določiti, kako so razporejene po prostoru. Ugotovili so le, da se iz neznanega razloga večina zvezd, ki jih vidimo na nebu, nahaja v enem območju. Da bi lažje razumeli to spoznanje, si lahko pomagamo s tem primerom. Zamislite si, da ste sredi gozda. Če pogledate po gozdu, vidite sama debla. Če pa pogledate navzgor, vidite le malo debel in nekaj neba.

CESTA

ILUSTRACIJA: NASA/JPL-CALTECH/R. HURT (SSC/CALTECH)

Galaksija, v kateri smo, je z vrha videti kot orjaška vetrnica. Ne moremo je videti, saj smo znotraj nje. To je pogled na Galaksijo, kakor bi jo videl vesoljec iz neke druge galaksije. S puščico je označena naša lega v Galaksiji.

Naša Galaksija

Astronomi so tako ugotovili, da se nahajamo znotraj orjaškega zvezdnega sistema, ki mu pravimo Galaksija. Galaksijo si lahko zamislimo kot sploščeno »palačinko«, v kateri so zvezde v tanki plasti. Ker se Galaksija vrti, so zvezde razporejene še v nekakšne spirale oz. je Galaksija videti kot nekakšna vetrnica. Ker smo tudi mi znotraj tega, na nebu zgoščeni del Galaksije vidimo kot Rimsko cesto. V Galaksiji je več kot 200 milijard zvezd in Sonce je le ena od njih. Podobnih galaksij pa je v vidnem vesolju na milijarde. Pa si to poskusite predstavljati, če morete!

FOTOGRAFIJA: BRUNO GILL/ESO, ILUSTRACIJA: DAMIJAN STEPANČIČ

V Galaksiji je več kot 200 milijard zvezd in Sonce je le ena od njih.

Tako so astronomi ugotovili, da smo znotraj nekakšnega gozda zvezd. Če pogledamo v smeri Rimske ceste, potem je to tako, kot če gledamo po gozdu, če pa pogledamo v drugo smer, vidimo manj zvezd. Pred približno 100 leti so astronomi prvič izmerili, kako so zvezde razporejene po Rimski cesti. Z začudenjem so ugotovili, da smo tudi mi, torej Sonce in Zemlja, znotraj nje. Spet nam bo pomagala primerjava z gozdom. Če smo sredi gozda, potem v vse smeri, levo in desno, spredaj in zadaj vidimo debla dreves. In nekaj podobnega vidimo, če v nebo pogledamo v smeri Rimske ceste.

ILUSTRACIJA: 3M/ASS

Če bi Galaksijo lahko pogledali s strani, bi videli, da je sploščena, le v središču je nekoliko debelejša.

Andrej Guštin

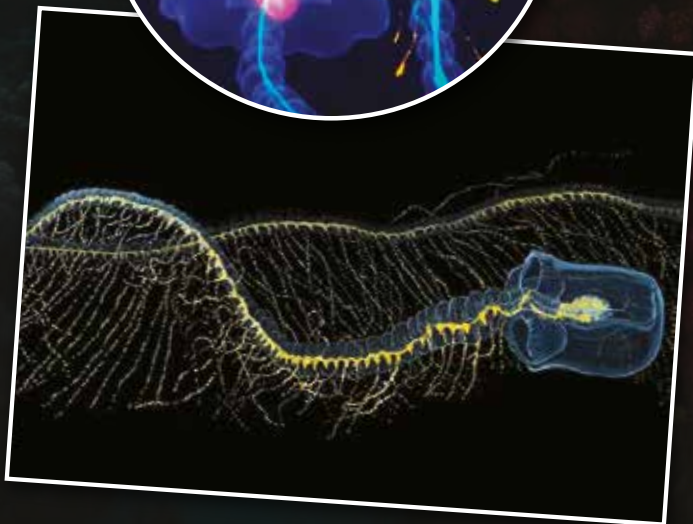
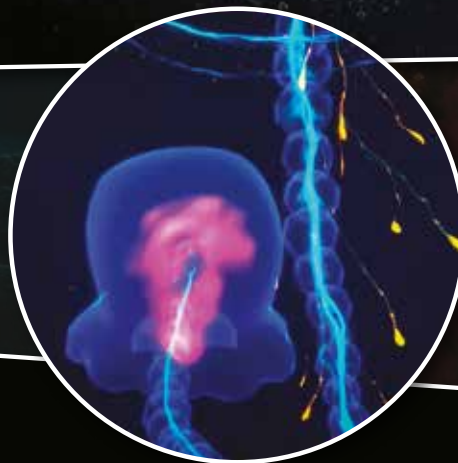
Sifonofora

spominja bolj na verižico majhnih lampijončkov kot na žival. Pravzaprav gre za kolonijo živali, ki imajo v tem mega organizmu različne naloge.

Ene lovijo plen z ožigalkami in ga prebavljajo, druge so zadolžene za razmnoževanje, tretje poskrbijo za to, da sifonofora lahko plava. Nekatere imajo za lebdenje v vodi celo nekakšen plavalni balon. **Portugalska ladjica** ga celo uporablja za jadranje na površini morja. Posamezne živali so lahko **polipi ali meduze** in so nagnete na nekakšnem peclju. Največja sifonofora zraste do 40 metrov, debela pa je le toliko kot ročaj metle. Večina sifonofor ima sposobnost **bioluminiscence**, prehranjujejo pa se s planktonom in manjšimi živalmi.

Portugalska ladjica

ČUĐAKI

Cevooka

V globinah oceana živi majhna riba s prozorno glavo, ki je ime dobila po nenavadnih, svetlo zelenih cevastih očesih, ki gledata navzgor skozi prozorno čelo.

Cevooke živijo 600 do 800 metrov globoko in na tej globini se bolj malo vidi. Zato je težko najti plen. Razen če pogledaš navzgor, proti površju. Tam lahko opaziš sence živali, ki plavajo nad tabo. In prav to počne tudi cevooka. S svojimi dolgimi ravnimi plavutmi, ki ji omogočajo zelo natančno plavanje, lahko nepremično lebdi v vodi, dokler se nad njo ne pojavi plen.

Vendar pa njene oči niso vedno uprte navzgor; nedavno so odkrili, da jih lahko obrne tudi naprej. Prehranjuje se s planktonom in rakci.

Gadovka

Za globokomorsko gadovko so najbolj značilni ogromni, igličasti zobje, s katerimi lahko plen ujame v svoja usta kot v kletko.

Zobje se tako lepo ujemajo, da iz ust ne more pobegniti niti manjši rakec. Ker pa se hrani tudi z ribami, ki niso dosti manjše od nje (dolga je je do 35 centimetrov), se morajo njena usta odpreti res na široko, da jih lahko ugrizne. Plen privabi k sebi s svetlobo: na podaljšani hrbtne plavuti, ki si jo upogne pred usta, ima svetlobne celice, ki jih ribe zamenjajo za slasten zalogaj. Njeno telo je prevlečeno z debelim in prosojnim želatinastim ovojem. Na trebuhu in bokih ima še več svetlobnih celic, s katerimi bioluminiscira. Oddajanje svetlobe je odvisno od hormonov, predvsem adrenalina in noradrenalina. Zato zasveti, ko se ustraši, če jo primeš za rep.

Morski mesec

Je ena največjih rib kostnic na svetu, saj je dolg štiri metre in težak do dve toni. Raziskovalci so ga zato latinsko poimenovali *Mola mola*: mlinski kamen.

Večji je le še njegov sorodnik veliki morski mesec, ki je lahko težak skoraj tri tone. Morski meseci so nadvse nenavadne oblike: okroglo ploščato telo krasita dve ogromni pokončni plavuti, ena na hrbtu in ena na trebuhu. Plavajo tako, da z njima počasi veslajo. Kljub počasnosti lahko ob nevarnosti celo skočijo iz vode. Živijo predvsem v tropskih morjih, kjer se prehranjujejo z meduzami.

FOTOGRAFIJE: WIKIMEDIA, SHUTTERSTOCK

Ko zadišijo pr

Poletje je čas počitnic. Čas za zabavne dogodivščine in uživanje v dobri družbi. Je tudi čas za nove izkušnje. Mi vas tokrat vabimo, da se z nami podate v svet vrtnic, najstarejših gojenih rož, ki so jih v Aziji začeli gojiti že pred pet tisoč leti.

Mala rosa na Goričkem

V Krajskem parku na Goričkem smo v vasi Stanjevci obiskali **posestvo Mala rosa**. Alenka in Žarko sta zasadila vrt, na katerem rastejo posebne, jedilne vrtnice.

Te vrtnice imajo šest okusov: jagodnega, malinovega, hruškovega, mareličnega, ribezovega in okus citrusov. Gospa Alenka zna iz njih pripraviti čudovite stvari. Od sokov, marmelad, vrtničnega sladkorja, vrtnične soli, likerjev do najboljše pite na svetu.

av posebne vrtnice

Jedilne vrtnice

pa niso posebne samo zato, ker imajo okus po sadju, od drugih vrtnic se razlikujejo tudi po tem, da vsebujejo vse, kar morajo vsebovati živila. Kemične analize so celo pokazale, da imajo nekatere od njih večjo hranilno vrednost kot marsikatero sadje in zelenjava. Vsebujejo tudi vitamin C, antioksidante, sladkorje, beljakovine, lipide, tanine, pektin, aminokisljine in eterična olja.

Renée van Wegberg

Ta vrtnica je dobila ime po znani nizozemski igralki in pevki in je najbolj aromatična med jedilnimi vrtnicami. Je živo rožnate barve in ima okus po sladkih malinah. Kuharji iz nje pripravljajo slaščice in marmelado.

Nadia Zerouali

Tudi ta vrtnica je ime dobila po ženski, in sicer je Nadia znana nizozemska kuharica, njene kuharske kreacije lahko spremljate tudi na kanalu 24Kitchen. Nadia rumeno lepoticico z osvežujočim okusom citrusov in limonske trave rada dodaja v enolončnice in mesne jedi, zaradi rahlo kiselkastega okusa se lepo poda tudi k ribjim jedem. Zaradi sončne rumene barve jo uporablja tudi za krašenje slaščic.

Theo Clevers

Je nizozemski umetnik priprave sladoleda, ki je dobil čast, da so po njem poimenovali vrtnico z nežno aromo jagode. Iz njenih cvetnih listov je Clevers seveda ustvaril sladoleđ. Sicer pa to vrtnico zaradi sladkega okusa uporabljajo za pripravo slaščic, iz nje delajo tudi sirupe in rožno vodo.

Eveline Wild

Je ime avstrijski slaščičarki, ki prisega na kombinacijo čokolade in po njej imenovanih vrtnic z okusom medu in marelic.

Pear

Je vrtnica nežno rožnate barve s svilnatimi lističi, ki ima blago pikantno dišavo in okus po sladkih in kislih hruškah. V kuhinji se uporablja kot dodatek k solatam in zelenjavnim ter sadnim jedem.

Dolce

Je vrtnica intenzivne rubinaste barve s prijetno sadno dišavo in okusom po rdečem ribezu, ki bolj kot z okusom prepriča s svojo barvo. Zaradi intenzivne barve te vrtnice najpogosteje uporabljajo za okraševanje jedi.

FOTOGRAFIJE: MALA ROSA, SHUTTERSTOCK

Vrtnice in zdravje

Vse vrtnice, ne samo jedilne, so zdrave. Vrtnice se v zdravilne namene uporabljajo že od srednjega veka naprej. Seveda pa so zdravilne samo, če so vzgojene naravno. To pomeni, da jih ne škropimo in jim ne dodajamo umetnih gnojil. V lekarnah in drogerijah lahko kupite rožno vodo in rožno olje.

Pripravki z dodatkom rožnega olja pomirjajo, vonj vrtnic namreč sprošča telo in dušo. Njihov vonj prežene strah, razočaranje in dvigne razpoloženje, če smo čustveno izčrpani. Pripravki iz rožnega olja delujejo tudi antiseptično, čistijo kožo, pospešujejo celjenje ran, zdravijo vnete dlesni, pomagajo pri glavobolu in migreni. Z vrtničnimi obkladki lahko blažimo tudi utrujene in vnete oči, herpes ter druge težave na koži.

Vrtnice v kulinariki

V kulinariki se najpogosteje uporabljajo cvetni listi, kuharski mojstri pa že tisočletja vedo, da omamni vonj vrtnic v hrani pričara rožna voda. Na Bližnjem vzhodu jo že od nekdaj dodajajo v sladice. Zadnjih nekaj let je rožna voda postala priljubljena tudi med evropskimi kuharji.

Rožno vodo lahko naredite tudi sami. Sveže cvetne liste vrtnic pri nizki temperaturi skuhajte v vodni kopeli in pustite, da se voda ohladi. Precedite v steklenice in rožno vodo shranite v hladilniku.

Ali veš?

Jedilne vrtnice so pred približno 10 leti ustvarili v žlahtniteljski hiši Pheno Geno na Nizozemskem.

Za en kilogram rožnega olja potrebujejo od dve in pol do štiri tone venčnih listkov vrtnic.

Nevarni

S hranili revna rastišča prisilijo rastline v izbiro stradanja ali iznajdljivosti. Poznamo tri primere, ko so rastline izbrale izziv in postale mesojede tako, da so liste preoblikovale v vrčke.

Vrčki so pasti za lovljenje žuželk. Delujejo popolnoma pasivno, se ne premikajo. Svoj plen privabijo z barvo in nektarjem, saj se izdajajo za cvetove. Del te prevare je tudi lepo obarvan poklopec vrčka. Poklopec deluje tudi kot dežnik in preprečuje, da bi dež spral plen iz vrčka. Rob vrčka je gladek in ukrivljen, tako da ne omogoča veliko oprijema. Žuželka v iskanju sladke nagrade na njem spodrsne in omahne v notranjost. Pod vrhom vrčka se izloča tekočina s prebavnimi encimi in se zbira na dnu vrčka. Žuželka v tej tekočini utone. Tu je tudi območje, kjer stena vrčka srka hranila iz prebavljenih žuželk.

Saracenijevke

Saracenijevke v naravi najdemo v Severni Ameriki in na severu Južne Amerike. Njihov vrček lahko opišemo kot list, ki se je zvil v tulec. To je posebej lepo vidno na vrčkih heliamfor.

• **Heliamfore** (*Heliophora*) so najbolj prvinske med saracenijevkami. Doma so na tablastih gorah, tepuijih, v Venezueli in na severu Brazzilije. Tepuiji se kot izgubljeni svetovi dvigajo visoko nad pragozd. Trenutno poznamo 24 vrst heliamfor, vsaka je omejena na svoj tepui.

• **Saraceniije** (*Sarracenia*) uspevajo na barjih vzhodne obale Severne Amerike od Mehškega zaliva do Kanade. Poznamo jih devet vrst in več podvrst. Vse se z lahkoto križajo med sabo, zato obstaja na stotine križancev.

Vrčki

- Najbolj posebna je gotovo **kobrasta lilija** ali darlingtonija (*Darlingtonia californica*). Najdemo jo v gorovjih ob zahodni obali ZDA. Raste izključno na mokriščih, ki jih napaja hladna studenčnica iz ledenikov.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Cefalotus

Cefalotus (*Cephalotus follicularis*) je posebež med posebneži. Nima bližnjih rastlinskih sorodnikov. Uspeva v širši okolici mesta Perth v Avstraliji. Ima dva tipa listov: popolnoma običajne zelene liste in vrčke. Vrčki po obliki spominjajo na drobne čevljičke. Vsak vrček je na kratkem peclju.

Nepente

Nepente (*Nepenthes*) so ovijalke tropskih gozdov od Madagaskarja do Avstralije. Največ vrst uspeva na Filipinih, Borneu in Sumatri. Vseh skupaj je okoli 170 vrst. Posamezne vrste rastejo na majhnih območjih in vsaka le v določenem višinskem pasu. Zato se v naravi ne križajo prav dosti. V rastlinjakih pa je križancev ogromno. Nepente imajo ločena spola. Cvetita oba, plodove pa naredi le ženska rastlina.

Vrčki pri nepentah izraščajo iz konca lista. Gotovo poznaš grah. Na koncu lista ima grah vitico, s katero se oprime opore. Na koncu vsakega lista nepente je tudi vitica, na koncu te vitice pa je vrček.

Vrčki, ki rastejo blizu tal, so večji in drugače oblikovani kot vrčki visoko v krošnjah. To pa zato, ker lovijo drugačen plen.

Poletje je čas novih dogodivščin, prostega časa, lepih trenutkov v naravi. Več časa imamo zase, za družino, za naše živali in prijatelje. Zadovoljni, veseli in hvaležni smo, da nas narava razvaja s svojimi barvami, vonji, slastnimi sadeži in plodovi. V prispevku preberite, kako bodo naši bralci preživeli letošnje poletje. Vsem želimo čudovite proste dneve!

Uma, 9 let

Prišlo je poletje. Zdaj imam več časa za obiske na kmetiji. Moja najljubša žival je konj, zato zelo rada obiščem kmetijo, kjer domuje kobila Jolly. Rada jo božam in jaham. Konji so velike, a zelo plašne živali. Ne marajo hitrih gibov, hrupa in čudnih zvokov. Najbolj so srečni, če jih spustimo na pašo. Jolly se rada pase v družbi drugih konj in krav. Pasejo se na veliki ograjeni površini. Konji radi

jedo svežo travo in seno. Redno jim moramo priskrbeti svežo vodo. Zelo veseli so tudi kakšnih priboljškov, Jolly ima rada korenje. Skrbniki morajo natančno skrbeti za kopita in konjem počesati grivo. Pri krtačenju Jollyjinega kožuha mi včasih pomaga tudi bratec Fin.

Brina, 9 let

Poletja se zelo veselim. Proste dni bom preživela tako, da se bom kopala, opazovala galebe in škržate in se sončila. Ob morju zelo lepo diši po soli in drevju. Zelo rada se kopam, ker lahko v vodi opazujem ribe, polžke in školjke ter morske ježke. Nikoli jih ne nosim iz vode, saj bi na kopnem poginili. Za naravo bom poskrbela tudi tako, da bom pobirala plastične odpadke na plaži, ki jih nekateri ljudje žal odvržejo. V plastiko, mreže in vreče se lahko zapletejo tudi živali, ki se ne morejo rešiti. Meni so ljube želve. V naravi jih je žal vedno manj, saj uničujemo njihov naravni življenjski prostor. Zaradi segrevanja oceanov se krčijo koralni grebeni. Za to, da jih bomo ohranili in bodo med nami še več tisoč let, jih moramo varovati in bolje poskrbeti za ohranjanje narave.

Tudi med poletnimi počitnicami bom skrbel za naravo. Pomembno je, da tudi na morju ali ob rekah ne poškodujemo rastlin, cvetja, grmovnic in dreves. To so domovi, kamor se živali skrijejo in tam domujejo. Živali, ki živijo ob rekah, v potokih, ribnikih in na morju, ne smemo vznemirjati. Na obali ne smemo puščati plastičnih odpadkov ali mrež, saj se živali lahko zapletejo vanje ali jih celo pojedjo. Ptice in druge živali zaradi plastike, ki jo zamenjajo za hrano, poginejo. Zato bom tudi letos pobral vse smeti, ki jih bom opazil. Na spletu najdemo veliko posnetkov, kako so živali naše odpadke zamenjale za hrano in v mukah poginile. Poletje je lepo obdobje. Če ne bo suše, bo veliko dišečega cvetja in sadežev.

Blaž, 9 let

ANKETA

Zadnja leta poleti z mamico skrbiva za mačje mladičke, ki jih ljudje prepustijo cestam in kruti usodi. Med počitnicami lahko tudi sama veliko pomagam. Oskrba mladičev je velika odgovornost. Čeprav so mucki zelo ljubki, niso igrače. Oskrbovati jih moramo skrbno in nežno. Pogosto jih tehtava, da vidiva, kako napredujejo. Hraniva jih s posebno hrano za mladičke. Z mamo morajo ostati vsaj 3 mesece, ni prav, da bi jih že prej oddali. Tudi odgovorne ljudi za posvojitev težko najdeva. Iz malih muc zrastejo velike mačke in mačkoni, a to še ne pomeni, da znajo skrbeti zase ter jih lahko izpustimo

ali celo kar zavržemo. Muček živi do 15 ali celo 20 let. Ves čas rabi našo oskrbo. Moja, nekoč majhna muca Glorija, je zrastle v veliko mačko, ki mi pomeni ves svet in tudi jaz njej enako. Že 7 let sva nerazdružljivi.

Amalija, 15 let

Oktober lani je mami s službo odšla pomagat v zavetišče. Ni se mogla upreti, da ne bi posvojila mucka. Domov je pripeljala mucka po imenu Rio. Rio je prijazen, zelo crkljiv in družaben muc. Letos bo prvo poletje, ki ga bomo preživel z njim. Ker nimam pouka, bom imel veliko prostega časa, ki ga bom posvetil mucku. Zanj bom lepo skrbel, redno polnil oziroma menjal posodo s hrano in svežo vodo, saj je pomembno, da živali pijejo. Z njim se bom igral. Ko bo želel na zrak, ga bom spustil iz hiše. Kadar gre Rio ven, ga vedno nadzorujemo, da ga ne bi doletela kakšna nesreča, povozil avto ali napadla kakšna večja žival. Ko bomo z družino odšli na počitnice na morje, bo zanj skrbel dedek, saj mucki ne potujejo radi v novo okolje.

Poleti imam največ časa za našo psico Loti. Še vedno se spominjam, ko smo jo dobili, star sem bil 5 let. Dedek je rekel, naj počakam, da sama pride k meni. Z leti sva se čedalje bolj povezovala.

Ko se zbudim, včasih pride in me polije po obrazu, potem pa me prosi, naj jo čoham, tako da leže na hrbet in pomoli tace v zrak. Zelo rada lovi žogico in se sprehaja. Komaj čakam, da se bom lahko igral z njo, jo božal, ji metal žogico in se lovil z njo. Ko bom odrasel, si tudi sam želim imeti takega psa, kot je Loti. Dobro se zavedam, da je pes velika odgovornost, ker je zanj težko skrbeti, saj ga moraš vsak dan sprehajati, ga hraniti in poiskati varstvo, če te ni. Poskrbeti moramo tudi, da se poleti zadržuje večinoma v senci, saj ima zelo gosto dlako. Sprehajamo jo samo zjutraj in zvečer, čez dan pa ne, saj bi si lahko opekla blazinice na tačkah.

Žiga, 12 let

Filip, 14 let

**havanski
bišon**

TAJGA

**Havanski bišon je starodavna
in danes redka pasma psov.**

Nekoč so ti mali kosmatinci z dolgo svileno dlako delali družbo bogatim gospem, na ladje pa so jih jemali tudi pomorščaki. Legenda pravi, da so prav mornarji te pse prinesli na Kubo in zato danes nosijo ime po glavnem mestu te države – Havani. V prejšnjem stoletju so skoraj izumrli, a je to lepo pasmo s Kube rešila in po svetu razširila gospa Catalina Lasa.

Havanski bišoni imajo lahko zelo pisan kožuh v najrazličnejših kombinacijah črne, bele in rjave barve. Niso prav nič bojeviti in malo lajajo. So nadvse prijazni in se radi igrajo z otroki, drugimi psi, mačkami, predvsem pa so zelo povezani s človeškimi člani svoje družine. Včasih se obnašajo kot pravi mali klovni in družino zabavajo z nenavadnimi in pogosto smešnimi »cirkuškimi« točkami.

Havanski bišoni nimajo značilnega pasjega vonja in pušča jo zelo malo dlake. Zanje tudi velja, da ne povzročajo alergij in jih lahko imajo tudi tisti, ki so sicer alergični na pasjo ali mačjo dlako.

FOTOGRAFIE: ANDREJ GUŠTIN, SHUTTERSTOCK

Ti psi niso zelo zahtevni. Sicer se zelo radi sprehajajo in igrajo, najraje v snegu. Največ dela je z njihovo dlako. Skoraj vsak dan jih je treba česati, sicer se njihova mehka in svilena dlaka zavozla. Pogosto jih je treba tudi kopati, ker radi tekajo po travnikih in ne poznajo strahu pred blatom in lužami. Na srečo se havanski bišoni radi kopajo. Verjetno so prepričani, da se tudi njihovi lastniki na sprehodih umažejo, zato jih s svojim mokrim jezičkom pogosto umivajo po bosih nogah, rokah, in če se le pokaže priložnost, tudi po obrazu.

Andrej Guštin

PUJSKI

Pametni in čuteči

Kdo je že videl pujska od blizu? Ga pobožal? Ljubke živali so prijazne, udomačijo se lahko kot kužki. Predstavljamo vam pujske in njihovo življenje. Nekateri ljudje se trudimo, da bi pujsom, kravam, bikom, ovcam, konjem, kokošim in drugim živalim izboljšali življenje in jih pustili živeti.

Inteligentne in ljubeče živali

Svinje uvrščamo med pet najbolj inteligentnih bitij na Zemlji, takoj za človekom, opicami, sloni in delfini. Domači pujski so se razvili iz divjega prašiča. Ob rojstvu tehtajo nekaj več kot 500 gramov. Odrasel lahko tehta tudi do 200 kilogramov. Pujsi potrebujejo gibanje, igro, druženje, mehak nastilj. Napačna hrana jim povzroči zaprtja ali drisko. Včasih tudi zbolijo in potrebujejo veterinarja. Pujsi so čiste živali, zato ne velja rek, da si umazan kot pujs. V blatu se hladijo.

Radi se igrajo in raziskujejo

Na fotografijah sta nagajiva pujska Pepe Fredi in Brin, za katera skrbnica Maja pravi, da ji vedno polepšata dan. Ob pogledu nanju je srečna, ker sta s partnerjem mali bitji rešila gotove smrti, saj bi končala v klavnici. Pepe Fredi in Brin sta zelo nežni in pametni bitji. Z veseljem raziskujeta svet in se igrata. Rada imata družbo ljudi in božanje. Njuna radovedna rilčka in navihana repka narišeta nasmeh na obraz vsakemu, ki ju spozna.

Svinje so ljubeče mame

Svinje v naravi skrbno pripravijo gnezdo iz slame, vej, blata in listja. Svojim pujskom med sesanjem brundajo, da pujski lažje najdejo pot do seskov. Pujski pogosto spijo tako, da se z rilčki dotikajo drug drugega. Ko odraščajo, jih mame svinje učijo riti, iskati hrano in si skopati kotanje, da se ohladijo v blatu. Podobno kot človeške mame, ki svoje dojenčke učimo jesti, govoriti in hoditi. Svinje zelo pogosto s svojimi potomci ostanejo v stiku in čredi vse življenje. In kot prava družina drug drugega branijo in ščitijo, včasih tudi za ceno lastnega življenja.

Življenje v kletki

Žal pa naše fotografije, ki smo jih zbrali pri ljudeh, ki resnično spoštujejo življenja živali, niso prikaz življenja večine pujskov. Ta inteligentna in ljubeča bitja človek zapira v kletke in v hladne betonske hleve. Kotenje večine pujskov poteka v kletkah, kjer se doječe mame ne morejo niti obrniti. Mame svinje po nesreči celo poležijo svoje mladiče. Samice svojih mladičev ne morejo negovati, njihovo naravno vedenje je onemogočeno. Pogosto so tudi same ranjene.

Tako nastane zrezek

Pujske, stare teden dni, veterinarji kastrirajo kar na živo, brez anestezije. Mladički tulijo od bolečine, njihove mame morajo to opazovati. Samicam po kratkem obdobju mladičke odvzamejo in nato samice znova oplodijo. To se dogaja približno štiri leta, nato tudi samice končajo v klavnici. To se dogaja zato, ker mesna industrija oskrbuje z mesom in mesnimi izdelki (salame) veliko ljudi in pri tem dobro zasluži. Pomisli, kako pogosto postane odpadke tudi meso, zaradi katerega je morala žival umreti.

**odločimo se za spoštljivo,
sočutno in odgovorno
ravnanje z živalmi.**

Industrijska reja je trpinčenje živali

Vedno več ljudi na našem planetu potrebuje vedno več hrane. Mnogi ljudje se mesu ne morejo ali nočejo odreči. Priporočilo zdravnikov za uživanja mesa je do trikrat na teden. Nekateri ljudje se mesu odpovedo, ker ne želijo jesti mesa trpinčenih živali, saj živali pred smrtjo čutijo strah in bolečino. Meso lahko nadomestimo s stročnicami, tofujem, sojo in drugo hrano.

Živalim in okolju lahko zelo pomagamo tako, da zmanjšamo porabo mesa in mesnih izdelkov.

Podpišimo peticijo »Slovenija proti kletkam«

Nekateri ljudje se zavzemamo, da bi pujsom, kravam, bikom, ovcam, konjem, kokošim in drugim živalim izboljšali življenje, ki je pogosto žal eno samo trpljenje. Na spletu poiščimo in podpišimo peticijo proti uporabi kletk za živali. Tudi kužki niso radi sami v boks, če je še tako lep. Radi so v družbi svojega skrbnika.

FOTOGRAFIE: NEŽA ZADNIKAR, NASTJA ŽIDANIK IN ZAVOD KOKI, SHUTTERSTOCK

Ali veš?

Udomačen pujskek priteče na klic kot kuža.

Mnogi znanstveniki, umetniki in tudi uspešni športniki ne jedo ali niso jedli mesa.

Pujs bi lahko doživel od 15 do 20 let, žal pa jih večina dočaka le 6 mesecev.

Živinoreja zelo onesnažuje okolje.

Na vprašanja odgovarja
Maja Stopar, dr. vet. med.

Dragi dr. Vetko!

Jaz imam zelo rada konje in me zanima, koliko stane konj, ker moja mami pravi, da so dragi. Me pa zanima tudi, kako lahko mojega kužka Lia naučim, da ko laja in mu na primer ukažem »tiho«, neha lajati? In moje zadnje vprašanje je, zakaj, vedno ko vidi kakšnega psa, ki skoči name, renči in grize in ali naj to vedenje preprečim?

Laura, 10 let

Pri lajanju lahko to precej preprosto uporabiš – ko rečeš tiho in je nekaj časa res tiho, ga pohvališ in nagradiš s kakšnim sladkodom. Ko laja, ga ne nagraduješ; najbolje je, da se sploh ne odzivaš (vpitje ali mahanje z rokami bi celo utegnil imeti za nagrado svojega laježa). Torej spodbujaš le zaželeno vedenje. Zakaj Lio napade, ko kakšen drug pes skoči nate? Morda te brani, morda je ljubosumen, karkoli že je vzrok, posledica ne more in ne sme biti napad. Agresija ni sprejemljiva. Ker gre pri tem za zelo kompleksno težavo, ki se prav gotovo s časom ne bo sama od sebe izboljšala in ki jo boš sama zelo težko rešila, za pomoč čim prej prosiš strokovnjaka, ki se ukvarja z vedenjskimi težavami pri psih.

Tvoja mami ima kar prav. Konji so lahko zelo zelo dragi – nekateri izjemni športni konji lahko stanejo celo več kot 100.000 evrov. Čeprav tvoja mami verjetno ni mislila na te konje, pa je že sama oskrba konja po nakupu lahko precej draga stvar, kaj šele, če se ukvarjaš s kakšnim konjeniškim športom. Konj namreč zahteva zelo dobre razmere in posebno oskrbo ter zelo kvalitetno krmo. Je pa tudi res, da je imeti konja nekaj najlepšega.

S tvojim Liom imata nekaj vedenjskih težav. Najbrž nista bila v pasji šoli, kajne? Kužkom je treba povedati, kaj je zaželeno in kaj nezaželeno vedenje.

Dragi dr. Vetko!

Sem Manca in zelo rada bi imela majhnega psa. Ker pa se z družino velikokrat odpravimo na izlete, me zanima, katera pasma psov je po oskrbi in negi najmanj zahtevna.

Hvala že vnaprej!

Manca

Manjši kužki so lahko prav prijetni spremljevalci tudi na izletih. Včasih je z njimi še lažje potovati kot z velikimi, saj so navadno brez težav sprejeti tudi v hotelih, restavracijah in podobno, včasih spijo tudi brezplačno. Seveda je veliko boljše, da te kuža na izletih spremlja, kot da bi ga morala pustiti v kakšni od oblik varstva. Uživala bosta lahko oba. Glede pasme je izbira povsem tvoja; odvisno tudi, kakšna dlaka ti je všeč, ali je boljše, da je ne pušča, kakšne značilnosti bi rada, da ima. Predvsem ti svetujem, da se ne oziraj na morebitno trenutno modnost določene pasme, temveč izberi pasmo, ki ti je najbolj všeč in za katero čutiš, da se bo najbolje ujela v vašo družino. Z izjemo pasem, katerih dlaka je res izjemno zahtevna za nego, prav vsi kužki potrebujejo redno nego in primerne življenjske razmere, zato tudi tu ne vidim večjih ovir za izbiro.

Dragi dr. Vetko!

Imam dve vprašanji zate. Dobila bom mucko Rubi. Skotila se je aprila. Želimo jo sterilizirati, pa ne vemo kdaj? Kdaj jo moramo peljat cepit in čipirat? Hvala že vnaprej!

Nina

Zelo lepo, da že vnaprej razmišljaš kot odgovorna skrbnica muce. Prav je, da svojo mucu steriliziraš in tako poskrbiš, da se število mačjih mladičev, ki vsako leto iščejo nove domove, ne povečuje. Svetujemo, da se sterilizacija opravi pred prvo gonitvijo, saj se tako zmanjša možnost težav kasneje na mlečnih žlezah, prav tako pa je poseg lahko enostavnejši, saj se odstranijo le jajčniki. Mačke se običajno prvič gonijo neke v starosti 6 mesecev, zato je med 5–6 mesecem starosti tisti pravi čas za ta poseg. Cepiti pa moramo mucu že prej. Takoj ko bo prišla k vam, se odpravita k veterinarju, ki jo bo pregledal in cepil proti zelo nevarnim nalezljivim boleznim. Cepljenje bo treba v razmaku enega meseca ponoviti še vsaj enkrat, še bolje pa dvakrat, tako da je zadnje cepljenje opravljeno po dopolnjenem 16. tednu starosti. Le tako bo muca lahko pravilno zaščiten. Čipiranje muc pri nas še ni obvezno, ti ga pa toplo priporočam, saj je to eden od načinov, da mucu lažje najdemo, če se izgubi. Čipiranje bo veterinar opravil hkrati s cepljenjem.

Dragi dr. Vetko!

Doma imam psičko Pio, ki je pasme madžarska vižla, stara pa je 9 mesecev. Ko jo peljemo na sprehod, ves čas je drekce. Ali je to normalno? Pa še nekaj. Ima kratko dlako, ki ji sedaj zelo odpada. Ali bo to minilo?

Kim, 8 let

Dragi dr. Vetko!

Zelo si želim psa. Doma imam že mucka Maca, ki bo avgusta star 3 leta. Imam tudi velik akvarij z ribami. Zanima me, katera pasma bi bila primerna za sprehode po mestu z desetletnico in življenje z mačkom. Hvala že vnaprej.

P. S. Imamo tudi vrt z veliko trave.

Pika, 10 let

Kim, bojim se, da si se kar kmalu po prihodu novega člana v hišo seznanila s pasjimi navadami, tudi s to, ki nam ni prav nič razumljiva in prav nič všeč. Psi so pač taki, da radi pojedjo tudi kaj, kar se nam naravnost gnusi, njim pa diši kot najbolj sočen kos mesa. Občasno se tudi nadišavijo z mikavnim vonjem mrhovine ali gnojnice, kar je res posebno veselje za lastnika in domačo kopalnico.

Predvsem mladičem je treba kar hitro povedati, česa ne želimo, da ne postane to navada. Ker praviš, da psička kar naprej je kakce, obenem pa ji močno izpada dlaka, bi jaz najprej preverila, ali dobiva vsa potrebna hranila s hrano. Kako jo hraniš? S kupljeno kakovostno hrano, kuhaš sama, s surovo hrano? Najbolje bi se bilo oglasiti pri veterinarju, da skupaj preverita, ali je s prehranskega stališča ustrezno poskrbljeno zanjo. Če je že dlje kot mesec dni, odkar si ji odpravila notranje parazite, poprosi veterinarja še za to.

Sicer pa večini psov v pomladanskem času dlaka bolj intenzivno odpada (letošnja zima ni bila prava). Tudi tu lahko veterinar predpiše prehranske dodatke ali ampule, ki poskrbijo za zdravje kože in dlake, da to sezonsko težavo nekoliko omiliš.

Pika, moj odgovor bo kratek. Tista, ki ti je všeč! Prav vse kučke je moč lepo vzgojiti za sprehode po mestu z desetletnico. In prav vsi se privadijo na življenje v sožitju z mucem, ki je trenutni gospodar v vaši hiši. Ker imate velik vrt, tudi velikost ni prav nobena ovira!

Dragi dr. Vetko!

Želim si morskega prašička, a mi mami ne dovoli, saj pravi, da imam premalo časa. Ali lahko imaš dva morskga prašička istega spola? S čim se morski prašiček hrani? Kolikokrat na leto ga je treba peljati k veterinarju (redna kontrola)?

Julija, 9 let

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Morski prašički so skoraj idealni ljubljenci, saj jih ni treba voditi na sprehode, so umirjeni, prijazni, družabni in nadvse pristrčni. Pravzaprav ti priporočam, da si omisliš dva. Zanju ne boš porabila toliko časa, kot bi ga za kakšno drugo živalco, če sta dva, pa si tudi drug drugemu zapolnjujeta potrebo po bližini. Morski prašički so zelo ljubeče živalce, ki se navežejo na svoje lastnike. Najbolje bo, če oba vzameš iz istega gnezda; če ne, pa naj se na sobivanje privajata počasi. Če je eden samček, ga bo treba kastrirati, če ne boš želela naraščaja. Morski prašiček je nadvse nezahtevna žival tudi glede hrane. Niti ni nujno kupovati že pripravljenih mešanic. Najraje imajo svežo travo, solato, bučke, kumare, papriko ... Zelenjavo najprej dobro operemo in jo osušimo. Sadje in korenje naj bosta v prehrani le kot priboljšek, saj vsebujeta veliko sladkorja. Nujno pa morajo iz hrane dobiti vitamin C, saj ga podobno kot ljudje sami ne morejo proizvajati. Tega običajno kar dodajamo v vodo. Če morski prašiček nima posebnih zdravstvenih težav, ga peljemo na pregled enkrat letno. Prav je tudi, da se obiska veterinarja privadi, tako da bo manj težav takrat, ko bo pomoč veterinarja nujno potreboval.

Doma imam veliko živali, z njimi nimamo posebnih težav. Ena od mačk, stara 11 let, se je začela v zadnjem mesecu čudno obnašati. Imamo pravilo, da so mačke lahko na klopi ali na okenski polici pri mizi. Muc pa je začel skakati na mizo. Od takrat ko smo prepovedali dvigovanje mačk, starejših od pet let. Glede na to, da imamo 6 mačk in 3 pse, se med seboj dobro razumejo.

Adelina, 10 let

Adelina, ne razumem čisto, kaj misliš, da ste prepovedali dvigovanje starejših mačk. Mislim pa, da je tale muc kar gospodar v vaši hiši, ki si je vzel pravico dostopa do mize. Nič drugega ti ne preostane, kot da preprosto vztrajaš, da na mizo ne sme. Da se tvoje živalce tako lepo razumejo, pa mi da vedeti, da zanje zelo lepo skrbiš.

Poskeniraj kodo in piši dr. Vetku.

Imaš vprašanje?

Pošlji ga na naslov **Moj planet, 1536 Ljubljana**, ali na moj.planet@mladinska-knjiga.si

Dr. Vetku lahko zastavite vprašanje tudi na spletnih straneh www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet.

Več vprašanj in odgovorov dr. Vetka najdeš tudi na spletnih straneh: www.mladinska-knjiga.si/mojplanet/drvetko

Več o pravilih za sodelovanje, o varstvu osebnih podatkov in dovoljenju staršev si preberite na strani 87.

RASTLINE

Nizke, mesnate, nenavadne in ... slane. Tako bi lahko z nekaj besedami površno opisali slanoljubne rastline. Nanje naletimo v solinah, na morski obali ali v močvirjih ob izlivu rečic v morje. Strokovno jih imenujemo SLANUŠE ali HALOFITI.

Osočnik

Rade imajo sol

To so rastline, ki so sposobne rasti in se uspešno razvijati na tleh z visoko vsebnostjo soli. Nekatere vrste halofitov brez povečane slanosti v tleh sploh ne morejo rasti, druge pa lahko uspevajo tudi v neslanem okolju.

Na slovenski obali si slanuše najdejo primerna rastišča zlasti v opuščenih delih solin, v solinarskih kanalih in bazenih ter na nasipih.

Tolščakasto lobodo prepoznamo po belkastih, mesnatih listih.

Tolščakasta loboda

Obmorska nebina

Slanuše le redko vidimo cveteti, ker so njihovi cvetovi pri večini vrst drobni, neopazni in se pogosto razvijejo šele ob koncu poletja. Med bujno cvetočimi halofiti sta najlepši **obmorska nebina** in **ozkolistna mrežica**.

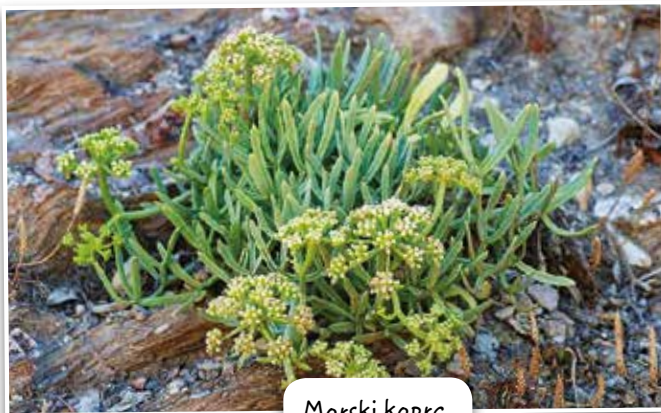
slanih tal

Mrežica

Mrežica je slanuša s privlačnimi, vijoličnimi cvetovi.

Nekatere slanuše uspevajo v pasu tik ob morju, kjer pršijo slane kapljice. Takšna vrsta je na primer **morski kopr**.

Morski kopr

Če bi v vlažna slana tla posadili katero od »navadnih«
rastlin, bi kaj hitro propadla. Slanost v tleh je namreč za
rastlino velika ovira pri črpanju vode iz tal in oskrbi vseh
delov rastline z njo. Povečano slanost doživljajo rastline
podobno kot sušo. Halofitom pa v slanih razmerah kljub
temu uspe rasti, cveteti in razviti semena. Kako?

Preživetje v tako skrajnih razmerah slanušam omogočajo
različne prilagoditve v zgradbi in delovanju telesa.
Nekatere slanuše v steblih ali listih kopičijo velike količine
vode. Te rastline so zelo mesnate, njihovi listi so bodisi
mesnati ali zakrneli. Takšni so na primer **navadni osočnik**,
grmičasta členjača in **primorski slanorad**. Pogosta
prilagoditev, ki jo srečamo pri halofitih, je kopičenje soli v
tkivih in izločanje odvečne soli iz telesa skozi solne žleze
ali kako drugače. Če pokusimo slanuše, ugotovimo, da imajo
slan okus. Zato so se včasih z njimi krepčali solinarji: sočne
poganjke so uživali surove ali v juhah in prikuhah.

Primorski slanorad

Ranljive!

Skoraj vse slovenske slanuše so kot redke ali ranljive vrste
uvrščene na rdeči seznam ogroženih praprotnic in semenk
Slovenije. Ogroža jih predvsem uničevanje primernih
rastišč, teh pa je pri nas že tako malo.

Solinka

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

RAZISKUJ

Obišči Sečoveljske ali Strunjanske
soline in si oglej halofite!

Ali veš?

Tudi morske trave, edine cvetnice, ki so se prilagodile življenju v morju, uvrščamo med halofite.

Včasih katera od slanuš zaide tudi daleč stran od morja, v notranjost dežele. In kje najde primerno rastišče? Ob cestah, ki jih pozimi obilno solijo.

Slanušo solinko so včasih uporabljali kot začimbni nadomestek za sol.

SLADOLED

Poletje in vroči dnevi so tukaj in to je čas počitnic, morja, planin, igranja na svežem zraku in tudi sladoleda.

Sestavine sladoleda

Osnovne sestavine sladoleda vključujejo mleko, smetano, sladkor in različne arome. Mleko in smetana dajeta sladoledu kremasto teksturo, sladkor pa mu dodaja sladkost. Poleg teh osnovnih sestavin lahko sladoled vsebuje še jajca, sadje, čokolado, oreščke, karamelo, vanilijo in druge okuse.

Sladoled je priljubljen posladek, ki nas hladi in osvežuje, še posebej v vročih poletnih dneh. Kombinacija kremaste strukture, okusov in sladkobe navdušuje otroke in odrasle po vsem svetu. Priznam, tudi jaz ga imam rada, a ga zaradi sestavin redko kupim in si ga najraje pripravim kar doma. Moji otroci ga obožujejo. Ste se kdaj vprašali, kaj vse sladoled vsebuje?

Za barvanje in izboljšanje teksture se pogosto uporabljajo tudi različni aditivi in emulgatorji. Poleg sladoleda poznamo tudi sorbet.

Sorbet je lahka in osvežujoča sladica, ki je pogosto narejena iz sadnega pireja ali soka, vode in sladkorja. Ta sladica ne vsebuje mlečnih izdelkov, kar jo loči od klasičnega sladoleda.

Sladkor daje sladoledu in sorbetu sladek okus, vendar pa lahko čezmerno uživanje sladkorja vodi do zdravstvenih težav, kot so zobna gniloba, povečanje telesne teže in druge zdravstvene težave.

Aditivi in arome v sladoledu lahko vsebujejo umetne kemikalije, ki povzročajo alergije, hiperaktivnost in dolgoročno škodujejo jetrom ter ledvicam.

Čezmerno uživanje teh sestavin zmanjšuje hranilno vrednost hrane in spodbuja nezdrave prehranjevalne navade.

Prav zaradi tega je pomembno, da uživamo čim bolj naravne sladolede, še bolje pa je, da si jih pripravimo kar sami doma.

Okusi

Obstaja nešteto okusov sladoleda, od klasičnih, kot sta vanilija in čokolada, do bolj nenavadnih, kot sta bazilika in čili.

ZANIMIVOSTI O SORBETU

Sorbet ima dolgo zgodovino, saj so ga uživali že stari Rimljani in Perzijci. Perzijci so v gorah nabirali sneg, ga mešali z medom in sadnim sokom ter ustvarjali osvežilne sladice.

Arabski trgovci so v srednjem veku prinesli recept za »šerbet« v Evropo, kjer je ta pijača postala priljubljena med plemstvom in se je sčasoma razvila v sodobni sorbet.

Sladoled je okusen posladek, ki ga lahko uživamo v zmernih količinah. S pripravo domačega sladoleda lahko nadzorujemo sestavine in ustvarimo bolj zdrave različice, ki bodo še vedno zadovoljile naše brbončice. To ni samo bolj zdravo, tudi bolj zabavno je!

Zgodovina sladoleda

Sladoled ima dolgo zgodovino, ki sega vse do antičnih časov, ko so na Kitajskem in v Perziji pripravljali sladice iz snega iz beljakov, mleka in sadja. Prvi sodobni sladoled je bil ustvarjen v Italiji v 17. stoletju.

Na jvečji sladoled na svetu

Največji sladoled na svetu je bil narejen v Kanadi leta 1988. Tehtal je več kot 24 ton!

Tina Prodnik

Hitro pripravljen domači **SLADOLED**

Če želite pripraviti zdrav in okusen sladoled doma, preizkusite naslednje recepte:

Malinov

Sestavine

- 1–2 skodelici zamrznjenih malin
- 1 zrela banana (lahko narezana in zamrznjena)
- 1 sladka smetana

Priprava

Banano olupite in narežite na kolobarje. Zamrznjene maline, banano in sladko smetano dajte v mešalnik in mešajte, dokler ne dobite gladke zmesi.

Sladoled postrezite takoj ali ga shranite v zamrzovalniku.

Planetov namig: maline lahko zamenjate z borovnicami.

Mangov

Sestavine

- 2 manga
- 1 banana
- 1 sladka smetana
- pol žličke vanilije v prahu

Priprava

Banano narežite na kolobarje in jo zamrznite. Zamrznjeno banano, mango, vanilijo in sladko smetano dajte v mešalnik in mešajte, dokler ne dobite gladke zmesi.

Sladoled postrezite takoj ali ga shranite v zamrzovalniku.

Jagodni jogurtov

Sestavine

- 2 skodelici svežih ali zamrznjenih jagod,
- 1 skodelica grškega jogurta,
- 2 žlici medu ali ena banana

Priprava

Sestavine dajte v mešalnik in mešajte, dokler ne dobite gladke zmesi.

Mešanico prelijte v posodo za sladoled in dajte v zmrzovalnik za vsaj 2 uri.

Sladoled postrezite s svežimi jagodami.

Čokoladni avokadov

Sestavine

- 2 ravno prav zrele avokada
- 1/2 skodelice kakava v prahu
- 1/2 skodelice kokosovega mleka
- 1 zrela banana

Priprava

Avokado, kakav, kokosovo mleko in med dajte v mešalnik in mešajte, dokler ne dobite gladke zmesi.

Mešanico prelijte v posodo za sladoled in pustite v zmrzovalniku vsaj 2 uri.

Sladoled postrezite s koščki temne čokolade ali čokoladnimi kapljicami.

VEGANSKO!

Planetov namig: namesto banane lahko uporabite četrto skodelico medu, a potem sladoled ne bo veganski, bo pa še vedno odličen in zdrav.

fotografija
meseca

KAMELA

Enogrba kamela je udomačena žival, dvogrbe pa so divje in zelo ogrožene živali. Kamele v grbi shranjujejo maščobo in ne vode, kot nekateri mislijo. So odlično prilagojene na sušne razmere in najboljše od vseh sesalcev prenašajo pomanjkanje vode. So tudi zelo hitre, saj lahko dirjajo s hitrostjo do 65 km/h. Samica je breja 15 mesecev in skoti enega mladička, ki se mora takoj postaviti na noge. Pri materi pije mleko najmanj 9 mesecev, lahko pa tudi do leto in pol. Kamele lahko živijo tudi 50 let.

moj planet

IGRAM, DA ZNAM!

MOBILNA
APLIKACIJA
UČIMse.app

- Spodbuja **prve korake v svet črk in števil**
- Edina **utrjuje slovenski jezik**
- Vsebuje **interaktivne naloge**

Skenirajte QR kodo
za več informacij
o aplikaciji in o tem,
kako jo namestiti.

BISERI - dragulji ali solze?

Menda je bilo morje ljubosumno na zemljo in njene dragulje, saj samo ni imelo niti enega. Za pomoč je prosilo luno, da je s svetlobo napolnila školjke. Tako so nastali biseri, edini dragi kamni, ki zrastejo v živih bitjih. Natančneje, v školjkah bisernicah.

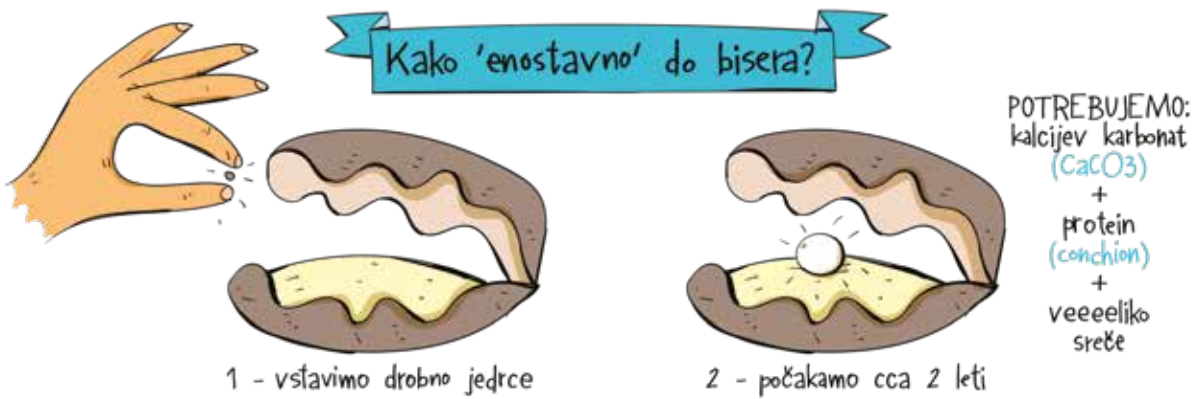

Kako nastanejo?

Ko tujek zaide v školjko, jo zdraži, kot nas zmoti drobec prahu v očesu. Oko se zaščiti s solzo, ki se lahko strdi v tako imenovani zaspanček, školjka pa se zaščiti z biserovino okrog tujka. Vendar se to zgodi redko in tujek običajno ni peščeno zrno, ampak kak zajedavec, ki školjko lahko zelo poškoduje. Za en sam biser je treba odpreti (in ubiti) tisoče školjk. Školjke so stoletja iskali posebej izurjeni potapljači, ki so ob tem tvegali življenje. Za to delo so uporabili celo zapornike, ki so jih obtežene tunkali na dno, nato pa z biseri dvignili. Če so imeli srečo in močna pljuča, seveda. Nič čudnega, da so lepi biseri v starih časih celo presegali vrednost diamantov.

Najstarejši znani biser je star več kot sedem tisoč let

Poznale so jih skoraj vse starodavne civilizacije in mnogi so jih imenovali solze bogov. Marsikje so si jih vdove nadele med žalovanjem.

Zelo priljubljeni so bili tudi uhani, v katerih so se vdeleni biseri med premikanjem trkali in ob tem žvenketali. Če bi mimoidoči bisere spregledal, jih je lahko vsaj slišal. V postavljanju z biseri je verjetno zmagala Kleopatra, ko je z Antonijem stavila, da bo priredila najdražjo pogostitev v zgodovini. Na mizo je velela prinesiti kis, v njem raztopila enega najdragocenejših biserov in ga popila.

Tudi moški so našli načine, da so se kitili z njimi. Rimski vojskovodja Pompej si je dal napraviti portret iz biserov.

Biser je skoraj v celoti iz **kalcijevega karbonata**, kar je učeno ime za mineral, iz katerega so naše kosti, kraške kamnine in šolska kreda. Posebnost biserov je lesk, za katerega je potreben še protein, ki ga proizvajajo školjke, veliko časa za rast in seveda merica sreče.

Danes bisere gojijo na posebnih farmah. V školjke vstavijo jedra, okrog katerih se nato več mesecev ali celo let nabira biseročina. V nekaterih primerih školjke ob odpiranju ne uničijo, ampak jih poskusijo uporabiti za rast novega, še večjega bisera.

Ali školjko s tem mučijo?

Ker nimajo centralnega živčnega sistema kot na primer sesalci, bolečine, kot jo poznamo mi, zagotovo ne čutijo. A tujki jih vseeno motijo, saj sicer ne bi izločale biserovine za zaščito. Čeprav s takšnih farm na tržišče prihaja ogromno biserov različnih oblik, velikosti in barv, se mnogi odgovorni ljubitelji nakita odločajo za prav tako privlačne, a manj sporne umetne bisere iz plastike, stekla in biserne matice mrtvih školjk.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK, ILUSTRACIJE: JAKA VUKOTIČ

Rekord

Za ljubitelje rekordov še tole: najdražji biser vseh časov je našel filipinski ribič, ki je pravi čudež narave z maso več kot 30 (!) kilogramov več let skrival pod posteljo – za srečo. No, dokler mu hiša ni pogorela, biser pa so našli na pogorišču ... Njegovo vrednost so ocenili na sto milijonov evrov!

POZOR

Tudi školjke so živa bitja, zato jih pustite pri miru.

Tomo Kočar

Morje in hribi

Končno, poletje! Čudoviti čas, poletne počitnice. Tisti, ki imamo srečo in čas, se poleti zabavamo na izletih v naravo. Zala rada potuje v hribe in na dolge kolesarske potepe v najrazličnejše koticke Slovenije, Manca pa na morje in Kras. Obe ugotavljava, da je v najinih priljubljenih krajih kar veliko smeti, zato ti danes predstavlja enostavne načine za varovanje narave v poletnem času!

Ob poletnih temperaturah, ko včasih rečemo kar »Uh, kakšna pasja vročina je danes!«, je pomembno, da pijemo veliko odlične, hladne, uh, osvežujoče vode. Kako prija, ko se po kolesarjenju ustavim v senci in spijem nekaj požirkov ledeno hladne vode in potem jekleničko (to je lahka »steklenička« iz jekla – če mi pade na tla, se ne razbije!) shranim nazaj v nahrbtnik. Imaš tudi ti svojo stekleničko ali jekleničko ali plastenko? Ali veš, da lahko tudi plastenke vode iz trgovine uporabiš večkrat – nikanar je ne odvrzi v naravo. Plastenke so v naravi videti zares žalostno in grdo. Tudi če je to plastenka, ki si jo uporabljala dalj časa in jo porisala s hecnimi risbicami korenčkov, kot sva z Manco predlagali v eni izmed preteklih številčk revije. Sploh pa ne odmetavaj stekla! Sončna toplota se namreč v ukrivljenih koščkih stekla zbere in okrepi do visoke temperature, kar lahko zaneti hude gozdne požare, ki se v poletni suši razdivjajo po velikih površinah.

Do visokogorske kočice je dobro prinesiti kakšen okusen oblizek oziroma prigrizek, saj se ti lahko zgodi, da v koči zmanjka jote, najboljše jedi za hribolazce. Zato vedno s sabo prinesem malico.

brez smeti

Ker pa je dostop do visokogorskih vrhov težaven, do koč in s koč hrano ter smeti vozijo helikopterji (kot na primer na koč na Krn), imam s sabo tudi vrečke za smeti, da lahko helikopter vozi pomembnejše reči. Veš, kaj je fino? Na nekaterih kočah imajo na fasado prвите stiskalnike plastenk! Tako lahko svoje smeti zmečkaš in jih, čisto majhne, odneseš v dolino. Ker mi je res pomembno, da gorske poti ostanejo čiste, včasih v dolino odnesem tudi kakšno smet, ki ni moja.

MOJI ALGI,
NE ODTAVAJTE PREDALEČ
MED KOPALCE, TAM LAHKO
STAKNETE KREMARICO!

Sonce je stalni spremljevalec mojih izletniških podvigov. Strašno ga imam rada in tudi sonce mene. Tako močno me opazuje in greje,

da me rado opeče. Zaščitim se s kapo, sončnimi očali in oblačili, nezaščitene dele kože pa namažem s kremo za sončenje. V morju nosim manj oblačil in več kreme, zato tam postane pomembno, da ne uporabljam kreme, ki škodi morskemu življu. Nekatere kreme za sončenje namreč vsebujejo nevarne snovi, ki povzročajo bolezni morskih bitij. Škodljive kreme lahko povzročajo bolezni morskih ježkov, školjk, rib, delfinov in šibijo zdravje zelenih alg. Zelene alge pa so pomembne, ker so kot zelena pljuča zemlje in čistijo zrak.

ILUSTRACIJA: MANCA KROŠELJ

Do izhodišč izletov se pogosto odpravim z vlakom ali avtobusom. Ob koncu tedna kupim vozovnice po močno znižanih cenah. Uživam, ko se utrujena usedem v ohlajen vlak in grizljam še zadnji sendvič, berem knjigo, s prijatelji igram karte. Zabavam pa se tudi ob tem, ko spoznavam nove kraje in nekatera hecna imena – Kresnice, Okroglica, Mokronog, Dolga Gora, Gornje Ležee ...

PIKAPOLONICA -

Pogled nanje nas vedno spravi v dobro voljo. Kako ne, ko se v rdečih opravih, posutih s pikami, elegantno pozibavajo na steblih kot manekenke na modnih pistah. Naj nas videz ne prevara. Pikčasta lepotica je izjemno krvoločno bitje, ki občasno žre celo lastne otroke.

Z besedo pikapolonica označujemo rdečega hrošča s sedmimi črnimi pikami, ki je le ena izmed več kot pet tisoč vrst polonic s trdnim zaščitnim oklepom, ki je običajno živih barv in posut s pikami (različnega števila), lisami ali drugimi vzorci. Ob rdečih, oranžnih, rumenih, rjavih in črnih polonicah poznamo tudi skoraj bele in rožnate. Vse so izjemno ješčje. Pikapolonica lahko pohrusta (njeno grizalo spominja na kleščje, ki se premikajo levo-desno in ne gor-dol kot naše čeljusti) do 50 listnih uši na dan, zato so je vrtnarji in poljedelci vedno veseli. Ker odraslim živalim pomagajo še ravno tako požrešne ličinke, toliko bolje.

lepotica in zver

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Ker pikapolonice niso obdarjene s posebej dobrim vidom, se zanašajo predvsem na odličen voh, med seboj pa se sporazumevajo z vibracijami, ko druga ob drugo drgnejo oklepe.

Oklep pikapolonice seveda ščiti s svojo trdoto in plenilce odganja z živo barvo. Za povrhu lahko prestrašena pikapolonica iz nožic izloči ogabno rjavkasto tekočino neprijetnega vonja in grenkega okusa. Nekateri mislijo, da se tako pokaka, v resnici pa je ta tekočina del krvi, s katero je napolnjeno telo malega hroščka. Kdor jo vseeno poje, tega zlepa ne bo ponovil. Kadar tudi to ne zaleže, se zna pikapolonica narediti mrtvo, kar plenilce, ki se večinoma zanašajo na vid, s katerim opazujejo gibanje morebitne hrane, dodatno prevara.

V zavetju pred mrazom in drugimi neprijetnostmi se jih lahko nabere na tisoče in veselo družbo spotoma izkoristijo še za razmnoževanje.

Pravzaprav naj bi pikapolonica v angleškem jeziku (Ladybird) tako celo dobila ime. Ob velikem številu škodljivcev na poljih so se menda kmetje zatekli k molitvi k sveti Mariji, imenovani tudi naša Gospa (angleško Lady). Ko so se pojavili mali hroščki in se lotili milijonov škodljivcev, so svoje male pomočnike poimenovali 'ptice naše Gospe' (Ladybirds).

Če hrane ni dovolj, pikapolonice izležejo del jajčec neoplojen in jih po potrebi pojedó. Če niti to ni dovolj, jim teknejo tudi ličinke same. Lastni otroci!

Pikapolonice niso spretne letalke, a njihova krila, večino časa skrita pod oklepom, jih vseeno ponesejo s hitrostjo do 60 kilometrov na uro, kar pomeni, da z letenjem v naselju pogosto kršijo naše prometne predpise. A kdo jih bo kaznoval?

Večina polonic živi približno leto dni, nekatere vrste tudi prezimi jo.

Ljudje imamo pikapolonice radi, v naših krajih imamo celo vražo, da nas lahko pikapolonica opozori na bodočega moža ali ženo, a preblizu in preveč si jih vseeno ne želimo. Če opazimo pikapolonico v hiši, ji najprej z odpiranjem vrat in oken pripravimo izhod, nato pa jo previdno ujamemo. Če poleti, ima pot ven odprto, če ne, jo odnesemo do bližnjega rastlinskega stebela. Naprej se bo znašla sama.

Tomo Kočar

Baraku

V morju se za trenutek nekaj zablešči. Je bil to privid ali je vodo predrl sončni žarek? Ko mimo jate rib švigne nekaj srebrnega, ni več nobenega dvoma. Na lovu je barakuda.

skrita plenilka

Ko njeno vitko podolgovato telo neslišno drsi skozi vodo, ribe postajajo vedno bolj nemirne. Zaradi njene obarvanosti jo je težko opaziti: po hrbtu je temno siva, temno zelena ali modra, ob straneh srebrna, po trebuhu pa bela. Če jo gledaš od spodaj, se njen trebuh zlije s svetlim nebom, če jo vidiš od zgoraj, se njen temni hrbet zgubi kot senca v črnini morskega dna. Srebrni boki pa se ujamejo s plesom svetlobe, ki prodira s površja.

da lovi

Hitra kot puščica

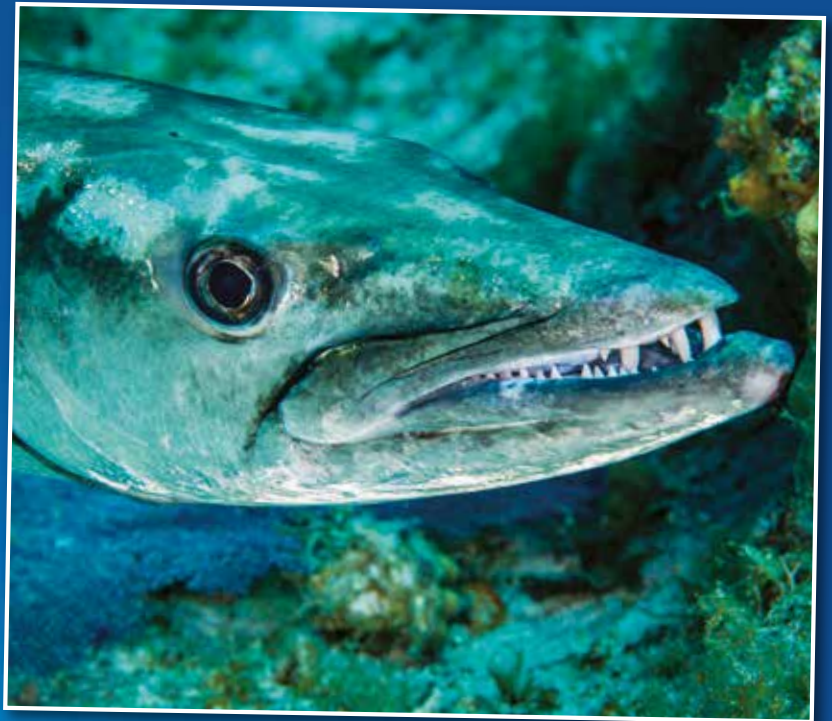
Barakuda je na odprtem morju dolgo iskala jato rib, saj so ribe njena glavna hrana. Pri iskanju in lovljenju se zanaša predvsem na vid, zato lovi podnevi. Zdaj je lačna in pripravljena na lov. Izbere si žrtev in že se kot puščica zažene proti njej. Je izredno hitra, saj lahko doseže hitrost okoli **55 km na uro**. To ji omogoča dolgo, vitko telo, močan velik rep in zadnja hrbtina ter podrepna plavut. Nesrečna riba se zato v hipu znajde med njenimi številnimi ostrimi zobmi.

Topla, bistra morja

Da lažje najde plen, se zadržuje predvsem v bistrjih vodah. Živi v subtropih in tropih, najraje plava nad koralnimi grebeni in morskimi travniki ali med mangrovami. Med lovom išče nenavadne barve, premikanje ali odseve svetlobe, ki se odbija od lusk njenega plena.

Ostri zobje

Barakudini zobje so špičasti, različnih velikosti in nameščeni v veliki čeljusti, ki je spodaj daljša kot zgoraj. Močan ugriz ji omogoči, da plen najprej pregrizne, nato pa ga poje. Loti se tudi rib, večjih od nje, na primer mladega tuna.

Lov iz zasede

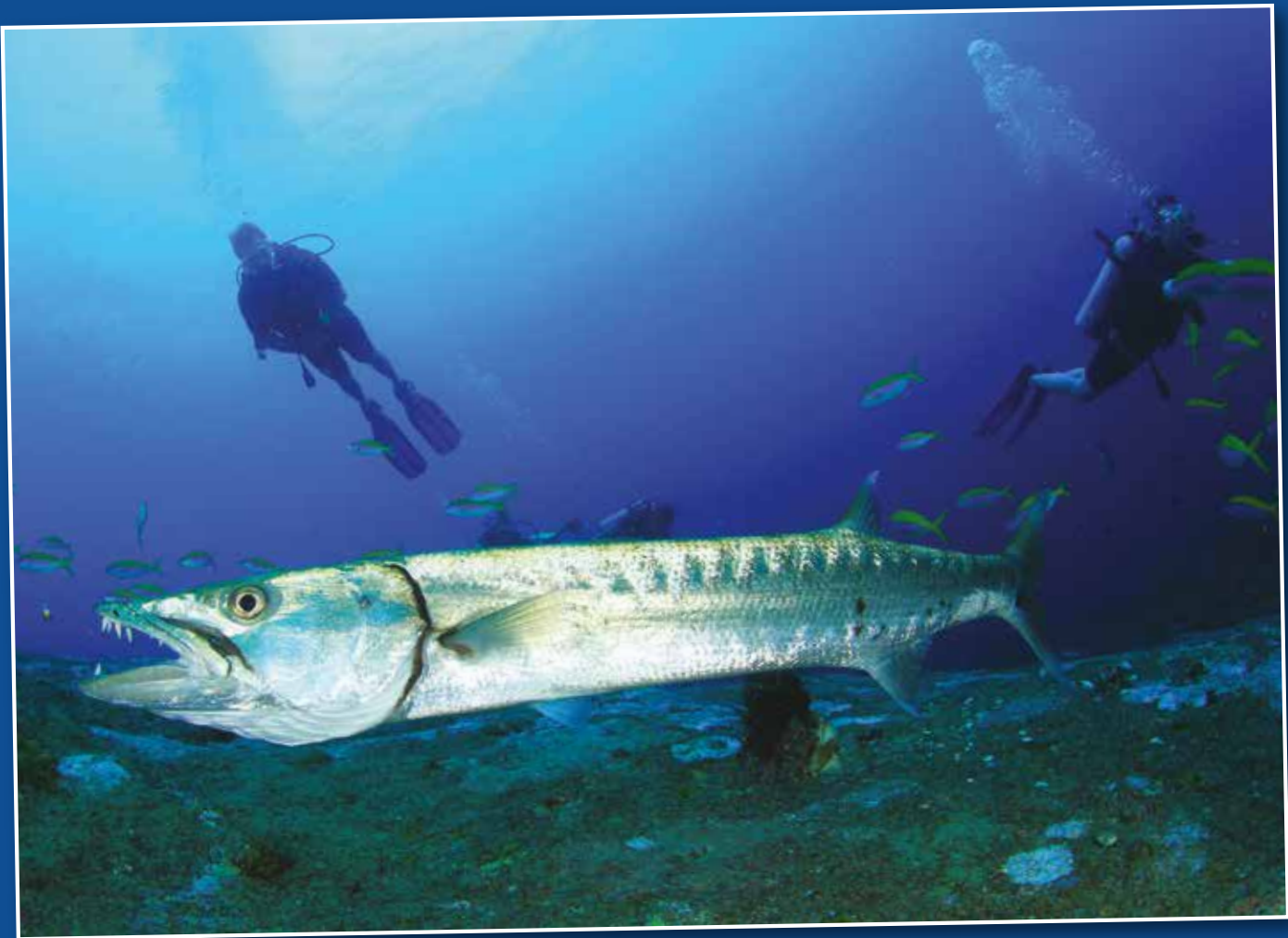
Če bi bila naša barakuda mlada, bi se pridružila veliki jati, ki lahko šteje tudi po več sto rib. Takrat bi s prijateljicami občasno zgnale jato rib v plitvo vodo, kjer bi jih nato stražile, dokler ne bi postale lačne in bi si s hrano postregle brez napora. Ker pa so odrasle barakude večinoma samotarske ali pa ostanejo v majhnih skupinah, se raje zanašajo na lov iz zasede. Pogosto sledijo tudi velikim plenilcem, da z njihovo pomočjo lažje najdejo plen. Včasih za velikega plenilca zamenjajo tudi potapljača in začnejo za njim plavati, da bi morda dobile ostanke njegovega plena.

Jata barakud

Ribica čistilka na delu

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Velikanke

Znanih je nekaj čez **dvajset vrst barakud**, od katerih v Jadransko morje občasno zaide le ena od manjših vrst. Evropska barakuda je ena največjih v Sredozemlju. Navadno je velika 30–60 cm, našli pa so tudi 165 cm dolge. Razmnožuje se med majem in avgustom, nato samica odloži do 300.000 jajčec. V nasprotju z drugimi barakudami evropske barakude živijo v velikih jatah.

Radovednice

Barakude so radovedne živali in rade opazujejo potapljače. Užitek je opazovati tudi barakude, ko se usklajeno gibljejo v jati ali ko samotarska barakuda skoči iz vode za svojim plenom. Zaradi njihove izredne hitrosti skoraj nimajo sovražnikov. Lahko bi jih ujeli le delfini ali tuni, morski psi pa le z veliko sreče.

Odraščanje

Druga znana velikanke je velika barakuda, ki lahko zraste do 2 m in tehta 50 kg. Živi v toplih morjih do 100 m globine. Drsti se od aprila do oktobra, odloži pa od 5000 do 30.000 jajčec. Mladice se po izvalitvi skrivajo v obalnem rastju in v zalivih, dokler ne zrastejo dovolj, da se lahko branijo (30–50 cm). Takrat se preselijo na odprto morje in kasneje na koralne grebene. Razmnoževati se začnejo, ko so velike okoli 60 cm. Samci dosežejo to velikost že pri dveh letih, samice pa šele pri štirih. Velike barakude živijo vsaj 14 let.

Ali veš?

Kadar je voda motna, barakude ne razločijo dobro, kaj je pred njimi. Zato lahko človeka, ki nosi nekaj bleščečega, zamenjajo za ribo in ga ugriznejo. Vendar se takrat zavejo napake in napada ne ponovijo.

Maja Berden Zrimec

Na jugu Španije sem pod gorovjem Sierra Nevada (Snežna gora) naletel na zelo nenavadno mesto, Guadix. Zanimivo je bilo že staro mestno središče, ki se stiska okoli mogočnega gradu. Na obrobju mesta pa me je presenetilo naselje podzemnih hiš, ki so spominjale na bivaljišča v pravljичni deželi ali fantazijskem filmu. Takoj sem se spomnil naselja Hobitov iz filmov Gospodar prstanov, ki so še danes priljubljeni, čeprav je od njihovega prvega predvajanja minilo že dvajset let.

Guadix se ponaša z graščino in jamskimi bivaljišči.

Narava je območje iz dokaj mehkih kamnin preoblikovala v skrivnostno pokrajino z razbrazdanimi dolinami in griči, kateri so ljudje dodali še nenavadna podzemna bivaljišča. Preprosto so izkopali votline in jih zaprli z vrati in okni. Najbolj me je navdušilo, da v njih bivajo še danes!

Pravljično naselje

Ozke ceste in vijugaste poti so me zvale med nenavadno oblikovane griče, ki so se kaj kmalu izkazali za strehe podzemnih hiš. Prisotnost hiš so ponekod izdajali le beli dimniki, ki so kukali iz strehe, prekrite s travo. Na človeška bivaljišča so opozarjala le še vrata in različno oblikovana okna na belo pobarvanih sprednjih delih nenavadnih hiš. Prednost takšne gradnje je poleg prihranka gradbenega materiala tudi zelo ugodna bivalna temperatura. Notranji prostori so razporejeni polkrožno in le v prednje prihaja nekaj dnevne svetlobe. Zato je tu običajno urejena kuhinja z jedilnico in dnevna soba, drugi prostori, kot so spalnice, kopalnica in shramba, pa se v nekakšnih podaljšanih rovih vrstijo proti notranjosti. Sobe so med seboj pregrajene le z zavesami ali preprogami, ki po potrebi prepuščajo dnevno svetlobo tudi v bolj oddaljene kotičke nenavadnih hiš.

zemni hiši?

Naselje je videti kot iz pravljice. Nič čudnega, da so tu snemali več filmov.

Na obisku pri Joseju

»Kar vstopi!« me je povabil gospod Jose, ki je sedel na soncu pred vhodom v eno izmed podzemnih hiš. Presenetilo me je, da je bilo kljub vročemu dnevu v notranjosti prijetno hladno. »Temperatura je vedno enaka, približno 18 stopinj Celzija. Tako poleti kot pozimi in zato ne potrebujem ne ogrevanja niti klimatske naprave,« je bil videti zadovoljen Jose. »Moji trije vnuki poleti radi pridejo na počitnice, saj se jim zdi neznansko imenitno spati v jamski hiši. In vsak ima lahko svojo sobo, meni pa še vedno ostane udoben kavč v dnevni sobi,« se nasmehne.

Bivate lahko v podzemnem hotelu.

Kadar nima na obisku vnukov ali drugih sorodnikov, v hišo rad povabi turiste. Razkaže jim hišo, s pomočjo fotografij na steni predstavi družino, včasih pa tudi zaigra na kitaro tradicionalno glasbo flamenko, ob kateri rade plešejo domačinke. Za posebne priložnosti se oblečejo v dolge, običajno rdeče obleke, ki jih premorejo skoraj vsa dekleta iz španske pokrajine Andaluzije.

Le cerkev in šola sta videti običajno.

Jamske hiše so v tej pokrajini gradili že vsaj pred tisočletjem. Josejeva je stara vsaj dvesto let, a ji tega ni videti. Podzemnih hiš danes ne gradijo več prav pogosto. Vseeno pa je bivanje v njih marsikomu všeč. So tudi razmeroma poceni, saj je mogoče takšno hišo kupiti za podobno ceno kot manjše stanovanje v bližnjem mestu. V njih so urejeni tudi družinski hoteli, trgovine in restavracije. Le šola je bila žal čisto običajna, podobna, kot smo jih navajeni v Sloveniji.

Igor Fabjan

BUBA & STANKO

NAJBOLJŠA TA HIP

NELI KODRIČ
FILIPČIČ

DAMIJAN
STEPANČIČ

POGLEJ ME, STANKO.
NAJBOLJŠA SEM PRI
SKAKANJU PO LEVI NOGI.

MAR BI MI
POMAGALA!

SE BOJIŠ
TEKMOVALNOSTI?

TEKMOVALNOST
JE POTREBA,
DA NEKOGA
PREMAGAŠ
V NEČEM.

NAJVEČJE
TEKMOVANJE
TA HIP

JAZ TE NE
ŽELIM
PREMAGATI.
SAJ TE IMAM
VENDAR RAD.

BRAVO, GOTOVO SI
NAJBOLJŠI PRI
SKAKANJU PO DESNI.

VIDIŠ, NE
BOJIM SE
TEKMOVALNOSTI.
IN KAJ
SPLOH JE TO?

HVALA, STANKO!
JAZ PA TEBE. AMPAK
TEKMOVALNOST JE,
KO RAD ZMAGUJEŠ.

NAJBRIŽ
IMAM
LAHKO RAD
VEČ STVARI
HKRATI.

Kit grbavec

Spada med ranljive živalske vrste, saj so jih pred stoletjem skoraj iztrebili. Na srečo velja prepoved lova in število kitov je naraslo.

Kit grbavec spada med sesalce, saj samica koti žive mladiče. Je eden največjih vosatih kitov; v dolžino zraste tudi do 16 metrov, samci so nekoliko manjši. Ti izjemni orjaki tehtajo tudi do 30 ton, a človeku niso nevarni! Živijo v vseh oceanih sveta. V Sredozemskem morju ga srečamo le redko. Ima zelo dolge prsne plavuti, dolge so za tretjino njegovega telesa. Na prsni plavuti ima značilne okrogle črne izrastke.

FOTOGRAFIJ: SHUTTERSTOCK

Brejest samice traja eno leto.

Poleti živijo v polarnih vodah, ki so bogate s hrano, pozimi pa se preselijo v tropske vode, kjer se bolj malo hranijo. Tam v topli vodi samica skoti mladiča, ki je ob rojstvu dolg od tri do pet metrov in tehta do eno tono. Mladiči pijejo mleko pri materi najmanj pet mesecev, po navadi pa do enega leta starosti. Mleko je tako mastno in gosto, da se ne zmeša z morskovo vodo. Mladič se pri enem letu starosti začne osamosvajati. Mladi kit postane spolno zrel pri petih letih. Kit grbavec živi povprečno 50 let.

Pretežno se prehranjujejo z majhnimi rakci ali krilom, ki ga precejajo skozi vosi, ki jih imajo na zgornji čeljusti. V organiziranih skupinah pa lovijo ribe v jatah. Zelo radi skačejo iz vode, njihov rep je tako močan, da dvigne gromozansko žival iz vode. V zraku se obrnejo in pristanejo na hrbtnu. Znanstveniki si še niso povsem na jasnem, zakaj to počno. Samci so znani kot odlični pevci, ki globoko pod vodno gladino ustvarjajo dolge napeve, s katerimi verjetno privabljajo samice in odganjajo tekmece.

Ali veš?

Samica skoti eno tono težkega mladiča, ki ga nato doji do eno leto.

Mleko je tako gosto in bogato z maščobami, da se v vodi ne razredči.

POOOZOR, VROČINA!

Poletje je tu, z njim pa visoke temperature. Ker je čas počitnic, imaš najbrž nekaj več časa za svojega hišnega ljubljénčka. Vreme je odlično za sprehode v naravi ali igro na vrtu. Vendar previdno – živali visoke poletne temperature prenašajo slabše od nas.

Kako se hladijo živali?

Ko nam je vroče, se tudi potimo. Tako naše telo skrbi za ohranjanje telesne temperature – s potenjem se ohlajamo. Živali pa se ohlajajo drugače. Psi na primer hitro dihajo in jezik molijo iz gobca, pravimo, da sopejo.

Mačke

se v vročini pogosteje umivajo. Ko njihova slina hlapi s kožuha, se hladijo. Podgane pa za hlajenje uporabljajo svoj dolgi rep, skozi katerega izgubljajo odvečno toploto.

Vendar vse to v visokih temperaturah ni dovolj. Kadar je živalim vroče, za ohladitev poiščejo tudi hladne koticke v svoji okolici. Ležijo na primer na mrzlih ploščicah ali betonu, na vrtu skopljejo luknjo in se uležejo na hladno zemljo, čofotajo po hladni vodi ali pa se preprosto umaknejo v senco.

Živali v vročih poletnih dneh nujno potrebujejo senco, kamor se lahko umaknejo. Ves čas naj imajo na voljo svežo vodo za pitje. Nikoli jih ne puščamo zaprtih v vročem avtomobilu!

POMEMBNO

Živali nikoli ne sili, da gre v vodo. Plavanje je zabavno le, če se tvoj ljubljeneček sam odloči, da bo skočil v bazen, potoček ali morje!

Aktivnosti, ki niso primerne za vroče dni

Živali torej visoke temperature prenašajo slabše od ljudi. To pomeni, da so visoke temperature lahko zanje kaj hitro nevarne. Pomembno je, da se v vročih poletnih dneh izogibaš nekaterim aktivnostim, pri katerih se žival še dodatno segreje.

Sem spadata na primer tek ter metanje žogic, palic in drugih igrač. Že nekoliko daljši sprehodi so lahko za psa nevarni. Na sprehod se zato odpravimo v hladnejšem delu dneva, to je zelo zgodaj zjutraj ali pa zelo pozno zvečer. Podnevi pa se odpravimo le na kratke izhode za opravljanje potrebe. Če pes živi v pesjaku, pa ga je poleti bolje preseliti v hišo.

Paziti pa je treba tudi na druge živali. Mačke, ki živijo zunaj, nujno potrebujejo varno in hladno zavetje pred vročino.

Drugih manjših živali, na primer kuncev, podgan in dihurjev, v vročih poletnih dneh prav tako ne smemo voditi na sonce.

Podgane, miši in drugi glodavci so po naravi nočne živali. Ponoči so aktivne, podnevi pa spijo. To pomeni, da so prilagojene na življenje v hladnejših temperaturah in da se ne počutijo dobro na močnem soncu.

Poskrbi za osvežitev!

Tako kot mi radi čofotamo po vodi in jemo sladoled, tudi živalim paše poletna osvežitev. Med najzabavnejšimi je gotovo bazenček. Psu ga lahko pripraviš kar na vrtu – v večjo posodo ali plastičen peskovnik (odvisno, kako velik je pes!) s starši nalijte nekaj centimetrov vode in pustite psu, da se namaka in igra. Bazenček pa imajo rade tudi druge domače živali. Glodavcem in drugim manjšim živalim ga lahko nastaviš kar v kletko ali na tla. Pazi le, da tla prej prekriješ z veliko brisačo. Bazenček za majhne hišne ljubljence naj bo zelo nizek in tudi vode vanj natoči le centimeter ali dva.

FOTOGRAFIJE: PIOTR SKRZYPIEC

Svojemu ljubljencu lahko skupaj s starši pripraviš tudi živalski »sladoled«. Banano ali drugo sadje narežite na koščke in jih zmrznite. Zmrznjene nato ponudi svojemu ljubljencu.

Kaj je toplotni udar?

Do toplotnega udara pride, ko je žival prevroče in se ne more ohladiti. Od tega lahko tudi pogine. Če pri svojem ljubljencu opaziš znake toplotnega udara, ga takoj premakni v senco in pokrij z moko brisačo. S starši ga nato hitro odpeljite k veterinarju.

Znaki toplotnega udara:

- hitro, oteženo, glasno dihanje
- temno rdeče in lepljive dlesni
- gosta slina
- žival ne more vstati
- žival je videti zmedena, pri hoji se opoteka

Alja Willenpart

Samota ali družba?

Juhuhu, še poldrugi mesec počitnic je tu. Nobenih domačih nalog in obveznosti, le poležavanje, klepetanje, igre, plavanje ... Ah! Ampak nekaterim zna biti vseeno malo dolgčas. Še posebej, če se ne znajo zamotiti sami. Kako dobra družba si sam sebi – in drugim?

1. Kakšne so tvoje idealne počitnice?

- * Da mi dajo vsi mir in lahko nemoteno berem, rišem ali sem na računalniku.
- ** Da sem lahko nekaj časa sam, nekaj časa pa v družbi prijateljev ali staršev.
- *** Da je okrog mene čim več ljudi, morda kakšna kolonija ali tabor.

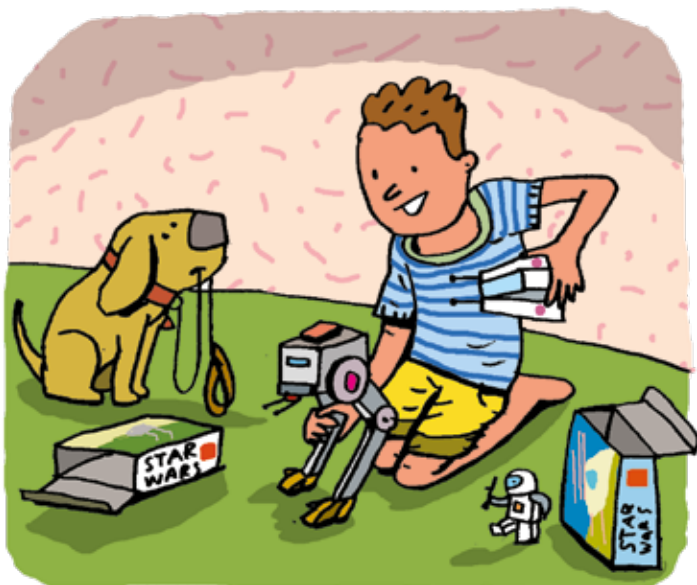
3. Kakšne igre imaš najraje?

- *** Zabavno je, če je več ljudi, tako se jim lahko nasmeješ. Recimo človek, ne jezi se, beyblade ...
- ** Najraje se igram sam, denimo pasjanso ali z lego kockami. Tako nihče ne dreza vame.
- ** Včasih mi je bolj zanimivo, če se igram sam, včasih pa so mi ljubše igre v paru ali družbi.

2. Znajdeš se v divjini. Okrog tebe morje dreves, ovijalk, bodečih grmov ... Vse je zelo lepo in prav nič nevarno. Kako najraje uživaš v takšni naravi?

- ** Divjino grem raziskat, pa če sem sam ali v družbi. Morda je kje kakšna ruševina.
- * Predstavljam si, da zasledujem divjo žival, in se tihotapim med bodičevjem.
- *** S prijateljem se greva Tarzana in Čito.

4. Pred tabo je teden dni počitnic na morju. V čem najbolj uživaš?

- *** Da s prijatelji tekmuje, kdo bo prej preplaval od enega pomola do drugega.
- ** Da sam brkljam za zanimivimi školjkami ali s prijateljem gradim peščene gradove.
- * Da se potapljam z masko in v tišini opazujem ribe, alge, morske klobase ...

5. Tudi spanje v šotoru je del počitnic. Rad deliš šotor z drugimi?

- * Najraje imam prostor zase. Ne maram, da me kdo brca med spanjem ali prebuja.
- *** Najbolj zabavno je zvečer na skrivaj (da se starši ne pritožujejo) klepetati.
- ** Če le nihče ne smrči ali govori v spanju, mi je družba čisto všeč.

Barbara Jarc

Od 5 do 8 zvezdic

KAR POGUMNO!

Najraje se zabavaš sam/a. Domišljije ti le redko zmanjka, v vsaki stvari hitro najdeš kaj, kar je zanimivo početi. Dobro je, da za to, da nekaj počneš, drugih ne potrebuješ nujno, saj ti je le redko dolgčas. A vendar je tudi v družbi zabavno, ljudje smo družabna bitja. Si že pomislil, da morda zamujaš veliko prijetnega? Poskusi v svojo igro pritegniti še druge.

Od 9 do 12 zvezdic

ZLATA SREDINA

Znaš se zabavati sam/a. in v družbi, kar je najboljša kombinacija. Dobro je, da se v družbi znajdeš, ker je komunikacija z ljudmi v življenju zelo pomembna. Če nam je hudo, nam prav drugi dajejo oporo, poleg tega pa se odnosom z ljudmi ne moremo izogniti. In odlično je tudi, da se znaš zamotiti sam. Tako ti sploh ne more biti dolgčas.

Od 13 do 15 zvezdic

NE PRETIRAVAJ!

Zabavaš se samo, če so okrog tebe ljudje. Bolje eden kot nobeden, a več ko jih je, bolje je. Najbrž se z vrstniki dobro razumeš, ljudje so običajno radi z družabnimi ljudmi, ker je z njimi prijetno preživljati čas. Skrbi nas le, da se sam ne znaš zabavati in se zato večkrat dolgočasiš. Poskusi poiskati kakšno stvar (npr. branje, šport), pri kateri uživaš tudi, če si sam.

NAGRADNI KVIZ

Obkroži prvo črko pred vsakim pravilnim odgovorom, iz črk dobiš geslo.

1. Slonček preživi v maminem trebuhu

- m) 9 mesecev.
- a) pol leta.
- l) skoraj dve leti.

2. Žirafa se skoti

- m) slepa, gola in nebolgljena.
- j) zelo razvita in se takoj postavi na noge.
- n) drobna kot mlada mucka.

3. Za majhne noje skrbi

- m) samo mama.
- i) samo oče.
- u) oče in vodilna samica.

4. Krokodili so

- n) živorodni.
- b) jajcerodni.
- s) sesalci.

5. Kit grbavec je

- r) največja riba.
- e) sesalec in pije mleko pri materi.
- a) ob rojstvu velik en nanometer.

6. Poljski zajec pije mleko pri materi

- a) 9 mesecev.
- z) dvakrat na dan 17 dni.
- n) na dve uri do prvega leta.

7. Sivi volkovi se skotijo majhni in

- e) imajo majhne zobke.
- z) tulijo vsak večer, ker pogrešajo mamo.
- m) so prepuščeni sami sebi.

8. Medvedka skoti povprečno dva do tri

- n) slepe in majhne mladičke.
- z) popolnoma samostojne mladiče.
- i) mladiče, ki že prvi dan hodijo z njo.

GESLO:

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

Odgovor pošlji **do 1. avgusta 2024** na naslov: **Moj planet, 1536 Ljubljana**. Ne pozabi pripisati svojih podatkov. Med pravnimi odgovori bomo izžrebali **nagrajenca**, ki bo prejel **knjigo MKZ. Več o pravilih za sodelovanje, o varstvu osebnih podatkov in dovoljenju staršev si preberite na strani 87.**

Ime nagrajenca bo objavljeno v septembrski številki Mojega planeta.

1. Preštej galebe.
2. Koliko ljudi se sladka s sladoledom?
3. Prečrtaj predmete, ki ne spadajo na sliko.
4. Koliko bralcev najdeš?
5. Po mestu se sprehajajo mornarji. Koliko jih je?
6. Koliko ljudi spi v viseči mreži?
7. Najdi vse ljudi, ki imajo na glavi pokrivalo.
8. Poišči:

Počitniške naloge

Poletje

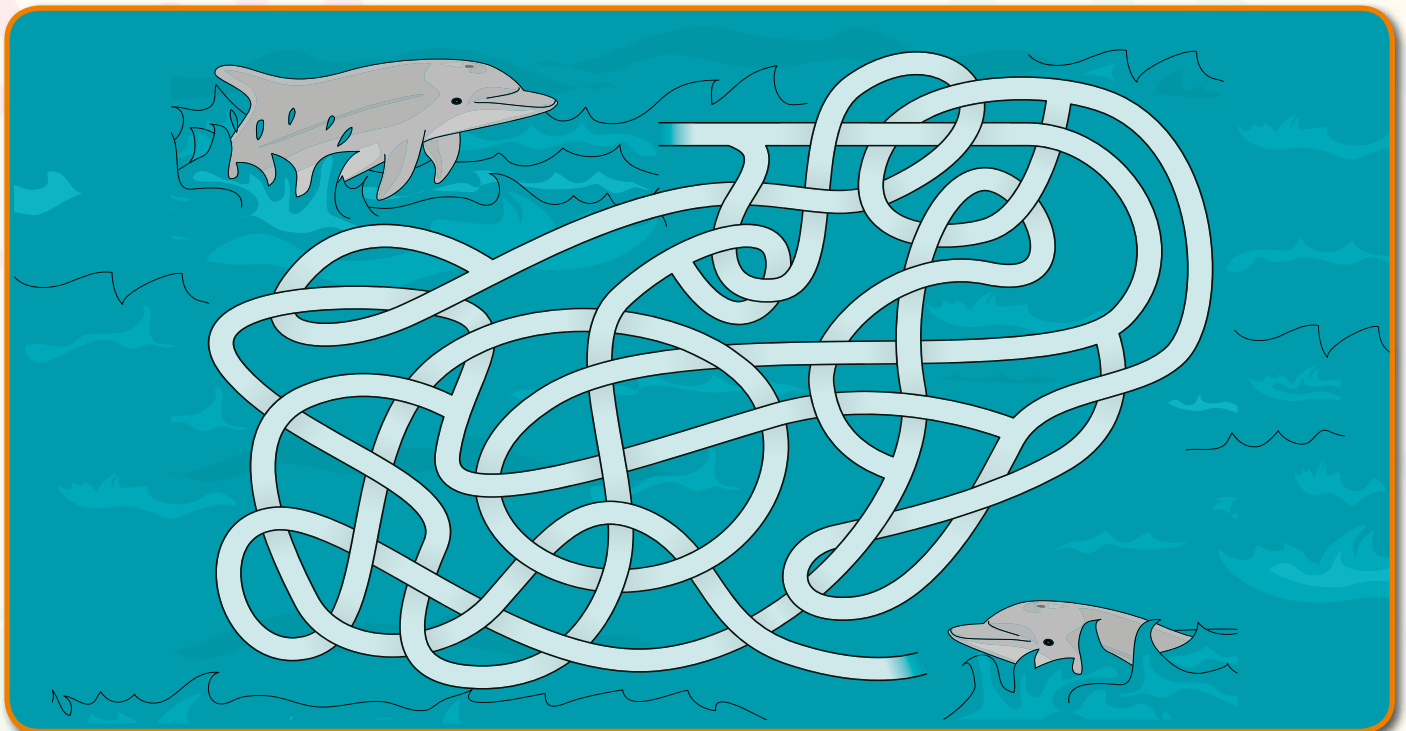
PREŠTEJ:

- srčke
- rožice
- sadje
- živali
- oblačke

Obkroži sladoled.

Zavozlanka

Po kateri poti bo delfin prišel do prijatelja.

Sejem

Sliki se razlikujeta v 10 podrobnostih.

Plovila

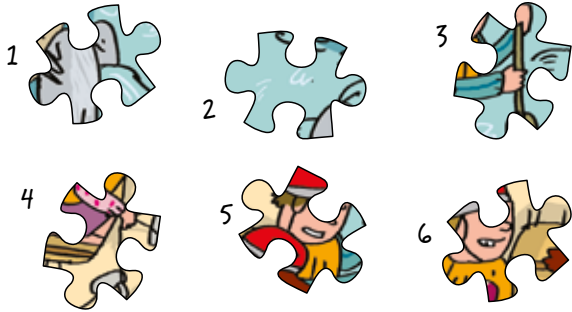
Poišči pare.

ILUSTRACIJE: SHUTTERSTOCK

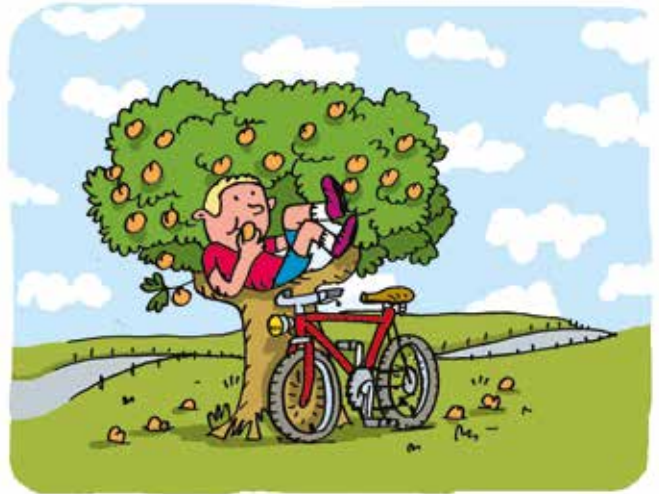
Sestavljanika

Poišči pravi manjkajoči delček.

Podrobnosti

Poišči podrobnosti.

Razlike

Poišči 12 razlik.

Val 202

RADIOVEDNI

Na čisto resna radiovedna vprašanja, ki nam jih zastavljajo poslušalci, iščemo čisto resne odgovore – s strokovnjaki. Pojasnjujejo nam, zakaj imamo različne vrste las, kolikokrat na dan vdihnemo, kako sanjajo slepi ljudje, zakaj zvok odmeva, zakaj so modrice najprej modre in potem spreminjajo barvo ...

Pobrskej med vprašanji in odgovori. Najdeš nas tudi med podcasti!

RTV
SLO

VAL 202

LJUBLJENČKI v vročih dneh

Konec junija smo sledilke in sledilce povabili, naj nam pošljejo fotografije svojih kosmatincev, da vidimo, kako se hladijo v poletnih dneh.

Bučko ob čudovitih hortenzijah

Zoja Makovec

Beno pogumno v reki Kokri

NAGRAJENA

Alen Lovrič

Arja supa na Gradiškem jezeru.

Lea Hrovat

Amor plava v reki Krki.

Klaudija Zavolovšek Čas

Bela muca mora biti nujno v senci!!

Mojca Furlan

Simpatična Shelby na bodyboardu

Neva S. Plut

Maki na jutranji travi

Mikla Zadavec

Muc pasme maine coon ob reki.

Lucky Charm

Hvala vsem za sodelovanje. Čestitke nagrajencu, nagrado bomo poslali po pošti.

IMAMO TO.
 PARIZ, PRIHAJAMO!

SPONZORJI OLIMPIJSKE REPREZENTANCE SLOVENIJE

Glavni sponzor

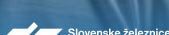
Veliki sponzorji

Sponzorji

Glavni medijski sponzor

#imamopariz

KUPON ZA SODELOVANJE PRI NAGRADNIH IGRAH, PISMIH BRALCEV, DR. VETKU IN NAGRADNIH NATEČAJIH V REVIMI MOJ PLANET

Kupon izrežite po oznaki in ga pošljite na naslov **Mladinska knjiga Založba, d. d., Slovenska 29, Ljubljana, revija MOJ PLANET.**

Spodaj podpisani _____,
 (ime in priimek)

_____, se strinjam,
 (naslov in pošta)

da moj otrok/varovanec _____
 (ime, priimek in starost otroka)

sodeluje v natečajih, nagradnih nalogah, vprašanjih za dr. Vetka in pismih bralcev v reviji Moj planet, da se posredovani osebni podatki uporabljajo za namene teh nagradnih iger/natečajev, skladno s Politiko zasebnosti, ki je objavljena na <https://www.mladinska-knjiga.si/politika-zasebnosti-mkz>, če bo izžreban, pa dovolim, da se njegovo ime, starost ter izdelek objavijo v reviji Moj Planet. S podpisom tudi potrjujem, da sem seznanjen s splošnimi pravili in pogoji sodelovanja v nagradni igri, ki so objavljeni na <https://www.mladinska-knjiga.si/nagradne-igre-v-revijah>, ter jih sprejemam.

Kraj in datum _____
 (podpis starša/zakonitega skrbnika)

Nagrajenci

NAGRAJENCI IZ JUNIJSKE ŠTEVILKE REVIE MOJ PLANET

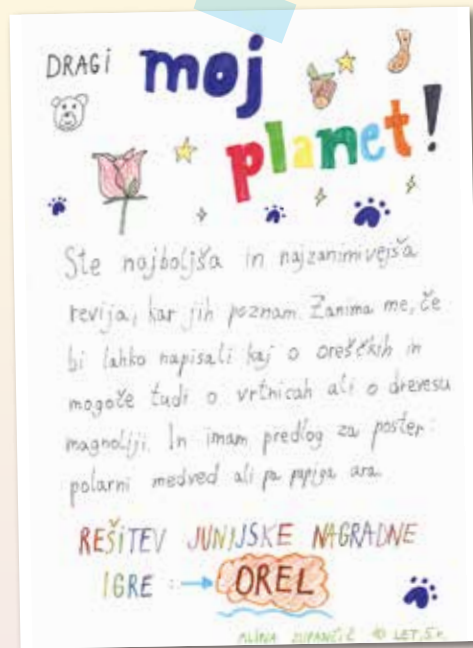
JUNIJSKI NAGRADNI KVIZ

Odgovor: OREL
 Knjigo MKZ prejme Ela Voršič iz Kamnice.

Nagrado bomo poslali po pošti.

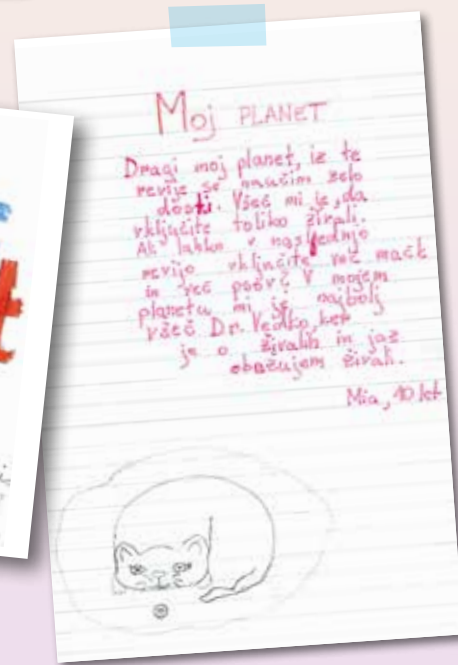
Iskrene čestitke!

vaša pošta

Dragi moj planet,
ste najboljša revija na svetu in želim
da napišete kaj o netopirjih ali jih dajte na
postro. Še bolj zbiram živali iz revije,

♥ hvala že vnaprej

Pozdravljeni!

Na morju sem videla to žival. Katera žival je to? Želela sem jo pobožati, vendar jo zaradi možnosti boleznih nisem. Upam, da napišete kaj o njej.

Lp, Brina, 10 let

Živijo, Brina!

Ptica, ki si jo videla, je mladič vranjeka. Dovolj je velik, da je zapustil gnezdo, vendar premlad, da bi skrbel sam zase. Starša ga prihajata hraniti. Vranjeki lovijo ribe na dnu obalnih morij. Da pridejo do svojih lovišč, morajo včasih leteti daleč od obale. Potopijo se lahko do 60 m globoko! Prav je, da ga nisi pobožala. Niti ne bi bilo tveganja glede boleznih, bolj gre za to, da je to divja žival in je prav, da jo pustimo pri miru.

Petra Sladek Ashour

Dragi moj planet!

Si najboljša revija. Najbolj sta mi všeč rubriki Dr. Vetko in živaloljubci. Tudi sama imam kunčico mešanko, ki je na fotografiji.

Lara Eva, 11 let

Spoštovani,

pošiljam vam nekaj predlogov za članke oz. rubrike v reviji:

1. Želim da bi opisali pasmo havanski bišon.
2. Mogoče bi lahko naredili rubriko s temo VICI O ŽIVALIH,
3. Lahko bi napisali članek o drevesnih kengurjih.

Lep pozdrav uredništvu, veterinarki, biologinji itd.
P. S. Bubi pošiljam novo oblekico Stanku pa dodatni živec.

Naja, 11 let 🍀🐾

Draga Naja,

hvala za pismo in predloge. Hvala tudi za pozdrave in darila. ☺

O bišonih najdeš članek na straneh 26-27.
Lepe počitnice in pozdrave iz uredništva!

Maja

Hvala za vaša pisma, pohvale in predloge, ki jih tako pridno pošiljate!

Pisma pošljite na naslov **Moj planet, 1536 Ljubljana**, ali moj.planet@mladinska-knjiga.si. Ne pozabite pripisati svojih podatkov. Če boste poslali svojo fotografijo, ne pozabite priložiti dovoljenja staršev ali drugih skrbnikov, da se strinjajo z objavo fotografije. **Več o pravilih za sodelovanje, o varstvu osebnih podatkov in dovoljenju staršev si preberite na strani 87.**

Na spletnih straneh www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet pa lahko tudi **pišete dr. Vetku, zastavite vprašanje, sporočite svoje mnenje.**

Uredništvo Mojega planeta

Prihodnji mesec v Mojem planetu

Kako se učijo psi?

Pomen recikliranja

Ali res poznamo mačke?

Naslednja številka izide
2. septembra 2024.

Moj kviz

So trditve pravilne?
Kaj praviš?

Kviz po poletni številki

1.

Psi imajo običajno radi vodo in v njej uživajo, seveda pa so tudi izjeme.

DRŽI

NE DRŽI

2.

Mlečni cesti, ali po angleško Milky Way, rečemo tudi Dunajska cesta.

DRŽI

NE DRŽI

3.

Obstaja manjša čudaška riba cevooka, ki ima prozorno glavo in svetlo zelene cevaste oči.

DRŽI

NE DRŽI

4.

Veliki morski mesec je nenavadna riba, ki lahko tehta tudi tri tone.

DRŽI

NE DRŽI

5.

Obstajajo jedilne vrtnice, ki imajo okus po različnem sadju – jagodah, hruškah, malinah ...

DRŽI

NE DRŽI

6.

Havanski bišon spada med orjaške in zelo nevarne pse.

DRŽI

NE DRŽI

7.

Vrči so posebna oblika redkih rož, v katerih se nabira svetlo pivo.

DRŽI

NE DRŽI

8.

Pujsi spadajo med najbolj inteligentne in čuteče živali.

DRŽI

NE DRŽI

9.

Pikapolonice so rdeči hrošči s pikami, ki žrejo škodljivce, včasih pa tudi lastne potomce.

DRŽI

NE DRŽI

10.

Sorbet je sladoled brez mleka ali smetane, vsebuje pa sadje, sok in vodo.

DRŽI

NE DRŽI

Si znal odgovoriti na vsa vprašanja? Če nisi, polistaj po reviji Moj planet, ki jo imaš v rokah, in kmalu ne bo nobenega dvoma več.

Moj planet, mesečnik, julij/avgust 2024, leto 19 • Na leto izide 12 števil • Mladinska knjiga Založba, d. d., Slovenska 29, 1000 Ljubljana • Predsednica uprave MKZ: Karmen Pangos • Glavna urednica MKZ: Alenka Kepic Mohar • Odgovorna urednica: Maja Bajželj • Likovno-tehnično urejanje: Mojca Orehek • Lektorica: Vera Jakopič • Naslov uredništva: Moj planet, 1536 Ljubljana, tel.: 01 24 13 22 20, faks: 01 4 25 28 36 • Tiskana naklada: 7000 • Tisk: Grafika Soča d.o.o., Nova Gorica • Cena številke za naročnike v šolije 11,28 €, za individualne naročnike 12,00 €, v prosti prodaji 14,12 €. Naročnina se poravnava v treh obrokih. Naročnina za tujino se poravnava vnaprej in znaša 117,60 €. • DDV in poštnina sta vračunana v ceno. • Naročnina velja do preklica, odpovedi sprejemamo samo pisno za naslednje obračunsko obdobje. • Za nepravčasno poravnane obveznosti zaračunavamo zakonsko določene zamudne obresti. • Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana • Naročanje revij: Mladinska knjiga Založba, d. d., Zaledna pisarna, Slovenska 29, 1536 Ljubljana, tel.: 080 12 05, od 7. do 17. ure. • Vodja sektorja izobraževalne vsebine in Cener Oxford: Monika Jagodič Gobec, monika.gobec@mladinska-knjiga.si • Vodja oglasnega trženja Martina Dolgan • Oseba, odgovorna za oglaševalske vsebine: Martina Dolgan • www.mladinska-knjiga.si/oglasni-prostor • Oglasno trženje: Anja Klemenčič, anja.klemencic@mladinska-knjiga.si, T: 01 241 37 06 • ISSN 1854-2883 • V reviji Moj planet objavljenih prispevkov ni dovoljeno kakor koli ponatisniti brez pisnega dovoljenja uredništva. • Nenaročenih rokopisov, risb in fotografij ne vračamo. • Elektronska pošta: moj.planet@mladinska-knjiga.si • Spletne strani: www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet • V uredništvu skrbimo za skladnost oglasnih sporočil z Zakonom o medijih. Na izbor oglaševanih izdelkov in na oblike oglaševanja ter na oglasne priloge nimamo vpliva. Izid publikacije je finančno podprla agencija ARRS iz sredstev državnega proračuna za sofinanciranje domačih poljudnoznanstvenih periodičnih publikacij.

VSE ZA ŠOLO

V MLADINSKI KNJIGI

-30%

na torbe Schneiders*

-30%

na izbrane šolske potrebščine*

-3%

na učbenike in delovne zvezke*

DARILO

Dodatno DARILO za prvošolčke:
1x Zvezek NANDE ZNA**

*Od 1. 6. do 31. 7. 2024 velja 30-odstotni popust na torbe Schneiders, 30-odstotni popust na izbrane šolske potrebščine in 3-odstotni popust za učbenike, potrjene s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport za šolsko leto 2024/25, ter pripadajoče delovne zvezke razen gradiv, pri katerih v skladu z določili Zakona o enotni ceni knjige od prvega prodajnega dneva še ni poteklo 6 mesecev.**Ob nakupu šolskih potrebščin za prvi razred v vrednosti nad 20 € prejmete darilo. Ugodnost velja od 1. 6. do 15. 9. 2024 oz. do prodaje zalog /razdelitve daril.

BabyCenter

hura!

Počitnice

- ★ Nova poletna kolekcija oblačil in obutve
- Izdelki za aktivno preživljanje časa doma in na počitnicah
- ▶ Darila za konec šole

**Po šolske
potrebščine
ŽE ZDAJ!**

